

250 Ft

Dióhéj

A Gödöllői Waldorf Általános Iskola, Gimnázium
és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanárainak, szülői köré-
nek

és diákjainak tanévenkénti 4 alkalommal megjelenő kiadványa
Megjelenik 125 példányban, Gödöllőn.

Telefon: (20) 339-85-36 vagy az iskola számán (28) 419-052

Az iskola honlapja: www.waldorf-godollo.hu

WALDORF ÚJSÁG - GÖDÖLLŐ

Dióhéj

Gerard David

Szent Mihály oltárrészlet

XV. század

Dióhéj 2011. Szent Mihály

TARTALOM

20 éves az iskola:
Beszélgetés Ursula Kemperrel

Dr. Rudolf Steiner
A Mihály korszak kezdete

Koleszár Zsuzsanna
*Szent Mihály arkangyal
a magyar hagyományban*

Paul Mackay:
Illeszkedés a gazdasági életben

Radomil Hradil:
Fordulat az Én vagyok irányába

Jasmin Mertens:
A gyász szomorúsága

Dr. Susan R. Johnson:
A melegség jelentősége

Vízy Miklós:
Pedagógiai kitekintés

Interjú Gyarmoczkai Péterrel

Türkössy Szilárd
Érettségi statisztika 2011.

Forgács Erzsébet:
Nyári feltöltődéseink

Ágoston Kata - Fodor Miklós:
Újra nyitja kapuit a Zeneház

Hírek, programok

A borító **Kóhalmi Ákos** munkája

Következő lapzárta:
2011. november 21.

Háromszor hét...

Háromszor hét év telt el iskolánk útnak indulása óta. Tudjuk, hogy a 7-es az időben való fejlődés száma: 7 évenként testünk sejtjei is megújulnak, teljesen kicserélődnek. 7 éves ritmusokat találunk a kozmikus és az emberi fejlődésben. Vajon igaz ez egy szervezetre, intézményre is? Ha igen, hol tartunk most a teljes kicserélődésben, és milyen irányban haladunk, haladtunk eddig? Itt az ideje a nagy visszatekintéseknek tehát, s ebben az évfolyamban ezt helyezzük fókuszba.

Együttal Mihály időszak kezdődik s vezet bennünket a Születés ünnepe felé. Nagyon is időszerű tehát, hogy Szent Mihály szellemében tekintsünk magunkba, környezetünkbe, iskolánkba, és megvizsgáljuk, valaminek a születése felé vezet-e az út.

A Világmindenség Tüzes Gondolati Fejedelme ugyanakkor a félelem nélküli erős akarat kifejeződése is egyben: hiába tehát minden gondolati erőfeszítés, ha akarat, tettek nem követik, ha nem lesz gyümölcse áldozat, akkor mindez csupán az intelligencia szintjén marad, s féltő, hogy minden erőfeszítés megreked, használhatatlanná válik a Világ szempontjából. Ha pedig ebben a folyamatban nem gyullad fel az érzés áhítata, a lelkesedés, az odaadás, a melegség, akkor talán hideg értelem és szükségszerűség szülte, gépies végrehajtás lesz csak minden jószándék gyümölcse.

Nem könnyű a feladat. De a „Néma Szellem” bizton utat mutat, lelkünket feltüzesítve inspirál, ha tiszta szándékkal és éber jelenléttel fordulunk hozzá a magunk akaratából. Tekintsünk hát magunkba, környezetünkbe, és legyünk valami magasabbrendű hordozója a hétköznapi taposómalmában!

Türkössy Szilárd

H

a az ember valamit tényleg akar, akkor vállalni kell az azzal kapcsolatos összes következményeket. Az emberek általában szeretnek mindenfélét akarni, és bele is fognak akaratuk végrehajtásába anélkül, hogy az azzal együttjáró következményeket végiggondolták volna. Főként lemondani, áldozatot hozni nem szeretnek. Márpedig áldozat nélkül nincs akaratmegvalósítás.

Dubravszy László dr.

20 éves a Gödöllői Waldorf Iskola

Beszélgetés

URSULA KEMPERREL

A Gödöllői Waldorf Óvoda első óvónőjével

Az interjút készítette: Türkössy Szilárd

Először is nagyon örülök, hogy találkozhatok Önnel, sokan meglepő szívvel beszéltek nekem már Ön-ről! Tudna-e mesélni arról, hogyan találkozott az antropozófiával, a Waldorf pedagógiával, ill. Magyarországgal?

Arra, hogy az antropozófiával miként találkoztam, arra már nem emlékszem. A legnagyobb lányom **állami iskolában végezte az első** négy évet, aminek végén vizsgát kellett tenni. Ez azonban nagy feszültséget jelentett neki, így aztán elkezdtünk egy olyan iskolát keresni, ahol ez nincs jelen, ahol nem kell vizsgázni. Így jutottunk el a Waldorf iskolához. Ott nem kellett felvételi vizsgát vagy egyéb vizsgákat tenni, és még érettségit is lehetett szerezni a végén. Persze nem ez volt a lényeg, hanem, hogy egy jó iskolába, egy szabad iskolába járhasson a lányom. Ezen ke-

resztül ismerkedtem meg tulajdonképp az antropozófiával. **Később a többi gyermekem is idejött,** majd kb. amikor a nagyobbik lányom 16 éves lett, arra gondoltam, minden foglalkozást ki kell tanulni, de hogy hogyan kell nevelni, azt nem tanulja senki. Így aztán nem biztos, hogy valaki jó **szülő. Ezért elkezdtem azon gondolkodni, mit lehetne tennem ennek érdekében.** Így vágtam bele **39 évesen az óvónőképzésbe.** A gyerekeim nagyon büszkék voltak rám, hogy ezt elkezdtem csinálni. 3 év elteltével elvégeztem az iskolát, majd egy gyakorlati év után **kaptam meg a diplomám. Később pedig elvégeztem a Waldorf óvónőképzést,** majd el is kezdtem dolgozni egy Waldorf óvodában; 15 évet töltöttem ott. Egy újságban egyszer pedig azt olvastam, hogy **Magyarországra óvónőt keresnek.** Nem tudtam, hogy az újságban

háromszor jelenik meg a hirdetés, és amikor már másodszor olvastam, megjegyeztem, hogy még mindig nem találtak senkit, majd amikor már harmadszor, akkor elkezdtem gondolkodni, ki is lehet oda. Hiszen fiatalok, akiknek barátjuk van, biztosan nem menének. Úgyhogy megszületett bennem az elhatározás, hogy Magyarországra jövök. A gyerekeim **persze először kérdően és megdöbbenve néztek, amikor ezt felhoztam, de aztán „jóváhagyták”**. 57 éves koromban kerültem tehát ide.

Hogyan emlékszik az itteni benyomásaira, az itt töltött évekre?

Először mindent szabadabbnak éreztem, mint Németországban, amit persze otthon nem érzékeltem, hiszen ott éltem. De itt **mindent szabadabbnak, „levegősebbnek” éreztem.**

Mindig volt mellettem egy **másik óvónő, aki tudott németül és tudott segíteni.** (A hirdetésben – amit egyébként Székely György adott fel – nem volt kitétel, hogy kell tudni magyarul; németül folytatható a munka. Egyébként persze nem jött volna.)

Hogyan reagáltak erre a helyzetre a gyerekek?

A gyerekek teljesen nyitottak voltak, és probléma nélkül fogadták a helyzetet. Persze a fontosabb verseket, mondókákat magyarul kellett megtanulnom, ez nagyon

nehéz volt. Ráadásul az első fél évben egyedül laktam – a férjem később jött utánam –, de Somogyi Tibor nagyon nagy segítségem volt, ill. Lipcsei Judit, akinek **később ide járt a gyermeke is; ő tanított magyarul az angol nyelv közvetítésével.** Nehéz volt ez az **időszak, néha még sírtam is.** Ott volt még segítségnek Gfellner Csilla, Erdei Ildikó és mások is. Nagyon sokat segítettek nekem, különösen, hogy Erdei Ildikó tudott németül. De talán a többi **óvónővel kellene interjút készíteni erről...**

Mennyire volt ez tudatos akkor, hogy iskolát, ill. egy hosszabb távú kezdeményezést indítanak el ezzel?

Nem gondoltam akkor, hogy ebből ez fog kinőni, nem is gondolkodtam ilyesmin vagy, hogy milyen hosszú ideig maradok majd. De ha a férjem, Teo nem jött volna, akkor biztosan nem jöttem volna Magyarországra.

Milyen érzés találkozni most Gödöllővel, az óvónőkkel, az iskolával?

Csodálatos! És olyan szép gyerekeik vannak, olyan boldogok! Ez **is az első benyomásaim közé tartozott** akkoriban, hogy itt a **gyerekek olyan könnyűek, szinte röpülnek, nem úgy, mint Németországban. Úgy „repülnek”, mint a tündérek.** Az iskolában pedig nagyon jó, harmonikus érzésem volt, ami-

kor bejöttem. Örülök, hogy ezt megláthattam. Szép látni azt, **hogymiből indultunk akkor és mivé nőtte ki magát ez mára.**

Mire emlékszik az akkori munkatársakkal, kezdeményezőkkel kapcsolatban?

Először megijedtem, mert valami olyasféle elvárás volt itt velem szemben, hogy itt valamiféle miszterionárius tevékenységet végzek majd, és egyfajta vallási alapon működő óvodát működtetek. Erre természetesen nemet mondtam. Szóval maguk az emberek sem voltak tisztában velem, hogy itt milyen óvoda indul: voltak, akik azt hitték, német óvoda lesz, vagy olyanok, akik azt hitték, valamilyen egyházi intézmény kezdi tevékenységét. Úgyhogy tisztáznom kellett, hogy nem német óvodát indítunk, nem is egyházi intézményt, hanem Waldorf óvodát. De nagy tisztelettel voltam Magyarországra iránt. Először megijedtem saját magammal kapcsolatban, mert azt hittem, nem vágyok elég erős, szorgalmas a feladathoz. Valaki akkor azt mondta: az erő a feladattal jön.

Ezt így is élte meg?

Igen.

Nagyon érdekes nekem Önnel beszélgetni, mert azt érzem, hogy egy élet tapasztalata szól most hozzám a Waldorf pedagógia és az antropológia talaján. Ebből ki-

indulva tennék fel néhány kérdést most. Mit adhat Ön szerint a Waldorf pedagógia egy gyermeknek a mai világban?

Talán azt, hogy a gyerekek egészséges módon képesek felnőni. Ez lenne talán a normális, és nem a másik út; az, ha a gyerekekre van ráhelyezve a pedagógia, és úgy nőnek fel. Az, ha a gyerekekről olvasható le, hogy minek kell következnie. Nagy segítség volt számomra ebben az, hogy öt gyermekem van.

Nem titkolom, azért is kérdeztem ezt, mert sorra találkozom szülőkkel, akik aggódnak, hogy – minden szimpátia ellenére – a Waldorf iskola képes lesz-e megfelelően felkészíteni a gyermekeiket, és ők megállják-e a helyüket az életben a mai körülmények között?

Bizalom nélkül nem lehet élni. A **gyerekek igazándiból erősek, és ha a neveléssel nem tesszük tönkre őket, akkor megállják a helyüket. Csak nem szabad őket megtörni.**

Németországban látható-e ez a tendencia? Amennyire ön beelát.

A lányom Waldorf felső tagozaton tanít – Witten Annenben -, irodalmat és orosz nyelvet. A felső tagozaton ez nem tapasztalható. Sőt, feltűnő, milyen harmonikus kapcsolat van a gyerekek és a tanárok között, pl. a színdarabokból és ünnepekből következően. 11

unokám van, és mind a 11 Waldorf iskolába jár. Ezek szerint a saját gyerekeim nem ijedtek meg **ettől, jó tapasztalataik vannak, és** így 11 unokám különféle Waldorf intézménybe jár most.

Ön szerint milyen a jó Waldorf óvoda és iskola?

Úgy gondolom, erről egy egész könyvet is lehetne írni. Az egyik, ami szerintem nagyon fontos ebben a vonatkozásban, hogy ha a **nevelő a gyerekeket este, lefekvés-kor felidézi és magával viszi az éjszakába.** Ez egy különbség a materialista úthoz képest – ezt mindeféle negatív megítélés nélkül mondom -, hogy mi szellemi **módon dolgozunk. Egyszerűen van két világ, a fizikai és aszelle-mi, és mi mindkettőben benne** élünk. Nagyon fontos tehát, hogy a tanárok tudatukban hordják, hogy a szellemiben együtt vannak a gyerekekkel. Ez nem szentírás, ez az, amit én gondolok, ami szerint én éltem és dolgoztam.

Visszanézve az életére, mit tudna mondani arról, amit Önnek az antropozófia és a Waldorf pedagógia adott?

Normális, jó katolikus voltam. Sokat kérdezett azonban a pa-

punk, hogy hogy tudtam ilyen „**istentelen**” iskolába vinni a gyerekeimet. Úgy gondoltam, hogy ha azt látom, ott tönkreteszik a gyerekeket, akkor azt látni fogom, és akkor szót tudok emelni ellene. De aztán az történt, hogy az **antropozófia által megerősödtem és** tudatosabb lettem a saját hitemben. Ha az ember a hitében él, akkor van egy adott norma, ami szerint él. De aztán jön az antropozófia, ami ebben fölébreszt. Ez történt velem is. Ez nem jelenti azt, hogy mostmár nem vagyok katolikus. Most is katolikus vagyok, de másképp állok ebben benn. Néha felmerült bennem, hogy az antropozófia belefér-e a katolikus vallásba, ill. fordítva. **Arra jutottam, mindkettő még növekedésben, fejlődésben van.**

Van-e üzenete a gödöllőieknek vagy a magyaroknak a Waldorf mozgalomban?

Kívánom, hogy megtalálják a céljukat, az útjukat. És azt üzenem, **hogy nagylelkűnek kell lenni.** A gyerek a legnagyobb kincs, ami van az embernek.

Nagyon szépen köszönjük a beszélgetést és, hogy újra ellátogattott hozzánk!

A szeretet lángjaiban a legkeményebb vasnak is meg kell olvadnia.

Gandhi

ÜNNEP

Dr. Rudolf Steiner

A MIHÁLYI KORSZAK KEZDETE

Mihály misztérium, 1. levél

A Golgotai Misztérium , a IX. században felragyogott az utáni IX. századig az emberi lelkekben a személyes, ember másképpen viszonyult a maga gondolataihoz, mint később. **Nem volt az az érzése, hogy a lelkében élő gondolatokat ő maga hozza létre. A gondolatokat a szellemi világ inspirációjának tekintette. Még ha a fizikailag észlelt dolgokról voltak is gondolatai, ezeket a gondolatokat a fizikai dolgokban hozzá szóló istenség megnyilatkozásainak tekintette.**

Akinek szellemi meglátásai vannak, az megérte ezt az érzést, mert ha olyasvalami közli magát a lélekkel, ami szellemileg valóságos, akkor sosem az az ember érzése, hogy itt van előtte a szellemi észlelet, s ő maga formál gondolatot, hogy azt megérthesse, hanem az ember látja azt a gondolatot, amely benne van az észleletben, és általa adott; olyan objektíven látja, mint magát az észleletet.

A IX. században - az ilyen adatot természetesen úgy kell venni, hogy a középső időpontot jelöli, az átmenet egészen lassan történik -

a IX. században felragyogott az emberi lelkekben a személyes, individuális intelligencia. Az ember eljutott ahhoz az érzéshez, hogy: én alkotom a gondolatokat. Ez a gondolat-alkotás vált uralkodóvá a lelki életben, úgy, hogy a gondolkodók az intelligens magatartásban látták az emberi lélek mivoltának megnyilatkozását. **Az előtt az embernek a lélekről imaginatív képzelete volt. A lélek mivoltát nem a gondolat-alkotásban látta, hanem abban, hogy a világ szellemi tartalmában vesz részt. Az érzékfeletti szellemi lényeket gondolkodónak gondolta, olyanoknak, mint akik belehatnak, belegondolkoznak az emberbe. Ami így a szellemi világból él az emberben, azt érezték lélekek.**

Mihelyt szemléletünkkel behatolunk a szellemi világba, konkrét szellemi lények körébe jutunk. **A régi tanok azt a hatalmat, akitől a dolgokban lévő gondolatok származtak, a Mihály (Michael) névvel illették. Ezt a nevet megtarthatjuk, s akkor azt mondhatjuk: az emberek egykor Mihálytól kapták**

a gondolatokat. Mihály kormányozta a kozmikus intelligenciát. A IX. századtól kezdve az emberek már nem azt érezték, hogy Mihály inspirálja a gondolatokat. A gondolatok kiesnek Mihály hatalmából, s a szellemi világból az individuális emberi lelkekbe hullnak.

Az emberiségben most már kialakul a gondolati élet. Az emberek először bizonytalanok, nem is tudják, mi számukra a gondolat. Ez a bizonytalanság élt a skolasztikus tanokban. A skolasztikusok realistákra és nominalistákra oszlottak. A realisták, akiknek vezetője Aquinói Tamás és a hozzá közelállók voltak, még érezték a gondolat és a tárgy összetartozását. Ezért a gondolatot a dolgokban élő valóságnak látták, mely átfolyik a lélekbe. – A nominalisták erősen átértézték azt a tényt, hogy a lélek alkotja gondolatait. A gondolatokat csak szubjektívnek tekintették, a lélekben élőknek, melynek semmi köze sincs a dolgokhoz. Úgy vélték, hogy a gondolatok csak emberalkotta nevei a dolgoknak. (Nem „gondolatokról” beszéltek, hanem „univerzálialokról”, de ez nézetük lényege szempontjából nem fontos, mivel a gondolatokban, az egyes dolgokhoz viszonyítva mindig van valami univerzális.)

Azt mondhatjuk, hogy a realisták hívek akartak maradni Mihályhoz, még akkor is, amikor a gondolatok az ő köréből az ember körébe kerültek. Gondolkodóként Mihálynak, mint a kozmikus intelligencia fejedelmének akartak

szolgálni. – A nominalisták lelkük nem tudatos részében végrehajtották az elszakadást. Nem Mihályt, hanem az embert tekintették a gondolatok tulajdonosának.

A nominalizmus terjedt el, befolyása növekedett. Ez így folytatódott a XIX. század utolsó harmadáig. Azok az emberek, akik ebben a korban a világmindenség szellemi történéseit észlelni tudták, úgy érezték, hogy Mihály kö-

Aquinói Tamás

veti az intellektuális élet áramlatát. Kozmikus feladatának új metamorfozísát keresi. Azelőtt a szellemi külvilágból árasztotta a gondolatokat az emberek lelkébe. A XIX. sz. utolsó harmadától kezdve az emberi lelkekben akar élni, ott,

ahol a gondolatokat alkotják. **Az előtt a Mihállyal rokon emberek** úgy látták, hogy Mihály a szellemi világban fejt ki tevékenységét; most felismerik hogy szívükben kell lakhelyet adniuk Mihálynak. Most neki szentelik gondolatok által hordozott szellemi életüket. Most szabad, individuális gondolati életükbe befogadják Mihály tanítását arról, hogy melyek a lélek helyes útjai. Azok az emberek, akik előző életükben inspirált gondolatokban éltek, tehát Mihályt szolgálták, a XIX. sz. végén az önkéntesen vállalt mihályi közösség felé hajtva újra itt találják magukat a földi életben. Régi gondolati inspirátorukat most már útmutatónak

tekintik a magasabb rendű gondolatok átélésében.

Aki ilyen dolgokra fel tudott figyelni, az tudhatta, hogy a XIX. sz. utolsó harmadában milyen fordulat következett be az emberek gondolati életében. **Ezelőtt az ember csak azt érezhette, hogy lényéből eredően formálódnak ki a**

gondolatok; a jelzett időszakból kezdve önmaga fölé emelkedhet; érzületét a szellemiség felé irányíthatja, s ott Mihály lép eléje; és Mihály olyan lénynek bizonyul, aki minden gondolat-képzéssel **régtől fogva rokonságban van. Ki-** szabadítja a gondolatokat a fej **köréből, s szabaddá teszi számukra** az utat a szív felé. Kioldja a **lélekből a lelkesedést, úgy, hogy**

az ember lelki odaadással élhet mindabban, ami a gondolat fényében tapasztalható. A mihályi korszak **elkezdődött. Elkezdődik** a kor, amikor a szíveknek vannak gondolatai. A lelkesedés már nem pusztá, **misztikus sötétségből** árad, hanem gondolat által hordozott lelki világosság-

ből. Ezt megérteni annyit jelent, mint Mihályt a lélekbe fogadni. Azoknak a gondolatoknak, amelyek ma a szellemiség megértésére **törekednek, olyan szívekből kell** származniuk, melyek Mihályért, a világmindenség tüzes gondolati fejedelméért dobognak.

SZENT MIHÁLY ARKANGYAL A MAGYAR HAGYOMÁNYBAN

Szent Mihály a magyarok életében, kultúrájában **nagyon jelentős szerepet tölt be már a kezdetektől. Ez köszönhető természetesen annak is, hogy Magyarországon a latin kereszténység mellett a honfoglalás és az államalapítás időszakában a bizánci keresztény hagyományok is erősen hatottak. A bizánci kultúrában ugyanis különösen fontos szerepe volt az arkangyalnak, aki a megkoronázott császár előtt tárja fel az uralom kapuit. Ezután nem meglepő, hogy Szent István épp királyi háza üdvé érdekében szenteli Mihálynak a veszprémi székesegyházat 1009-ben.**

Korábbra is visszatekinthetünk azonban, hisz az sem véletlen, hogy míg Géza fejedelem és **fia az első vértanú, István nevét kapja meg a keresztségben, addig Géza fivére - kinek udódai követték Orseoló Pétert a trónon - a Mihály nevet vette fel.**

Magyarországon településnevek is **őrzik az arkangyal nevét, de ennél is jelentősebb, hogy a legtöbb templomnak ő a patrónusa a Kárpát-medencében. Legrégibb írásos emlékünkből is egy templomhoz köthető, melyben Szent Mihály neve előfordul, s ez a régi vargyasi templom egyik köve, melyen rovásírással a következő áll:**

„Mihály, Isten szentje”. Megjelenik az első szövegmémlékünkben is, a Halotti Beszéd és Könyörgésben az arkangyal, hisz itt az elhunyt lelkét az ő oltalmába ajánlja az író. Szent Mihály nem egyszerűen a félelmetes, emberi lelkeket megmérő szellemi lény, hanem a haladókó ágánál álló, a halott lelkét kísérő, segítő arkangyal. A halottat is régen fehér ruhába temették, mert a halál így, Mihály kíséretével ünnep és nem gyász. Egy szegedi hiedelem szerint Szent Mihály a vőfély, aki az emberi lelket kikéri a menyegzőre. Szent Mihály lovának hívja ezért a magyar nép katolikus és protestáns vidéken egyaránt a halottvivő saroglyát, van ahol a ravatalt, vagy a halottaskocsit. (A hagyomány érdekessége, hogy a perzsáknál Vohu Manah (Jó Gondolat) - ahogyan Szent Mihályt a perzsák „ismerték” - szintén kísérő a halál után.)

Szent Mihály megjelenik még az utolsó ítélet angyalaként is, Csíksomlyón erre emlékezve, illetve emlékeztetve a híveket, megfűjék az arkangyal trombitáját a **prédikáció előtt, ezzel ösztönözve a jelenlevőket az ige éber befogadására. Pedig az utolsó ítélet sem lesz más a „kárhozottak” számára – közvetítik a népszokások és egy-**

házi hagyományok -, mint a kiűzetés a Paradicsomból, melynek történetét nagyon magával ragadóan őrizte meg a Teleki-kódex (XVI.sz.). Itt Ádám számonkéri az Ördögöt, hogy miért csapta be őt, mire az így válaszol: „...Bizonyába temiattad üzettem ki az én dicsőségömből, és a napon, melyen te teremtetél, én akkoron Istennek színe előtt az angyaloknak társasági közül levettettem. És mikor Isten a lelket tebeléd lehellé, lőn a te orcád és hasonlatosságod Istennek képére. És előhoza tégedet Mihály arkangyal, és Istennek színe előtt imádtata tégedet. És monda Úristen: Íme, Ádámot tötük a mű képönkre és hasonlatosságonkra. És legottan kimene Mihály arkangyal, hívá mend az angyalokat, és monda: Istennek képét imádjátok! És így ekképpen **Mihály öcsém imádá őtet, és monda énnéköm: Bátya, imádjad a mű Istenönknek képét, miképpen a mű Uronk parancsolta. És én mondék öcsémnek: Nem imádók gonoszbat, hitványbat, gennyedt-bet és nyavalyásbat énnálamnál, mert minekelőtte ő lenne, én voltam: öneki kell engömet imádnia.**”¹

Ha már a Paradicsomból való kiűzetésről esett szó, van egy legenda, miszerint Mihály egy seprűvel üldözte ki eleinket az Édenből, s ezt örökíti meg Magyar-szentmihály templomának oltárképe, melyen Mihály egy seprűvel a kezében van ábrázolva.

Gyönyörű költemény született a XIV. században is az arkangyal-

ról, egy sequentia, mely sorra veszi Mihály érdemeit, s melynek egyik versszaka így szól:

*Kétszeresen áld az érdem:
Kígyót öltél nagy vitézen,
Mely prédáját cipelé:
S népünk szívét, akaratját,
Oltárát és áldozatját
Terjeszted az Úr elé.*

Szent Mihály különös jelentőséget kapott azáltal is a magyar hagyományokban, hogy legtiszteltebb szent királyunk, Szent László, a magyarok szemében az arkangyal küldötte volt:

*László kirá lovagónyi
Mihá' arkanagyaltó tanót
Mikó meghout, egy darabig
Az ég lovászmestere vót.
Ő hajtá a göncöl szekér
Csillagsörényes lovait,
Ragyogó ostorul fonta
A hódvilág sugarait.*

(Lisznyai Kálmán: Palóc dalok)

Az idézetben szereplő Göncöl-szekér egyik hagyományos elnevezése a magyar nyelvben a „Szent Mihály szekere” volt, míg a Tejutat „Szent Mihály útjá”-nak hívták. Az arkangyal megjelenik László kapcsán annak unokatestvérével, Salamonnal vívott küzdelmében is, amikor is – ahogyan arról a Képes Krónika beszámol – Salamon nem Lászlótól retten meg, hanem az őt védelő tűzes kardú angyal(ok)tól. (Ugyanez a jelenet játszódik le Attila, hun

király kapcsán, aki visszafordul Rómából, mert a pápa védelmében megjelenik előtte Szent Mihály). Szent László volt az a királyunk is, akinek rendeletére Szent **Mihály napja kötelező ünnep volt**, s ez így tartott egészen a felvilágosodott XVIII. századig. S ha már a szent királynál tartunk, a Szent **Korona égből való leereszkedésénél is megjelenik Mihály, sőt magán a koronán is szerepel, Gábrriel arkangyallal egyetemben. Számos árpád-kori templombelsőn láthatjuk őt, legtöbbször az emberi lelkek megmérettetőjeként. A veleméri templom falán is ez a helyzet, ahol láthatóan Mihály szárnya befelé fordul, míg Gábrriel szárnya teljesen ki van tárva. Ez jelképezheti kettejük, az évkörben betöltött szerepét is, hisz Gábrriel a kitáruló természet (márc. 25. Gyümölcsojtó Boldogasszony), míg Szent Mihály a visszavonuló természet (szept. 29. Mihály-nap) szimbóluma.² Ezt igazolja az a szokás is, miszerint a Szent György napján (ápr. 24.) kihajtott gulyát Mihály-napon kell betereni.**

Térjünk vissza egy kicsit a templomi Mihály-ábrázolásokig, s ezzel együtt Szent Lászlóhoz is. A közismert Szent László-legenda (a **leányrabló kun vitéz legyőzése**) a leggyakrabban ábrázolt jelenet az ablakokkal meg nem bontott északi falakon az egész Kárpát-medencében, de különösen a Székelyföldön a középkori templomainkban. Sokan sokféle módon **magyarázták ezt, hisz meglepő, hogy**

ez a legenda fontosabb helyet kap, mint a jól ismert újszövetségi történetek. **Nem elegendő magyarázat, hogy Szent Lászlót nagyon tisztelték, hiszen akkor egyszerűen ülhetne a trónján is, nem kellene éppen ezt a hosszú eseményt megörökíteni. László Gyula azt a választ adja, hogy ez egy iráni hatás, s hogy itt tulajdonképpen a Jó és a Gonosz küzdelméről van szó. Pap Gábor ennél továbbmegy, ő azt állítja, hogy itt bizony a harc egy emberen belül, Szent Lászlón belül zajlik.³ Itt Steiner szavai juthatnak eszünkbe: „Michaelnek a sárkánnyal vívott külső kozmikus harca az ember belső lényébe helyeződött, mivel a sárkány már csak az emberi természetben találta meg a helyét. (...) ahogy a küzdelem az ember belsejébe helyeződött, úgy mintegy külsőlegesen, absztrakt módon szemlélve, az ember magasabb természetének az alacsonyabbal vívott harcává vált. Az ember tudata számára azonban ez csak olyan alakot ölthetett, amely elvezette az embereket ahhoz, hogy Michael érzékfeletti világokban élő alakjához feltekintsenek. A XVIII. században alapjában véve még számos olyan útbaigazítás létezett, amely arra irányult, hogy hogyan juthatnának Michael szférájába, hogy Michael erejének segítségével küzdjék le magukban a saját animális lényükben élő sárkányt.”⁴ Az előzőekre rímel Nagyné Göllner Mária gondolata, mely népmeséink kapcsán messze a pogány múltba ve-**

zet vissza: „Ha azt kellett kifejezésre juttatni, hogy egy ember lelki világában sokáig küzd a jó a rosszal, s végül is a jó győz, nem így fejezték azt ki, amint én most teszem, hanem ugyancsak képekkel, mondván, hogy a hős hosszú küzdelem után sorban levágta a 12 fejű sárkánynak mind a 12 fejét, s így végül is legyőzte a sárkányt”.⁵ Ezzel válik érthetővé, hogy miért ábrázolják némely templomfalakon együtt Szent Lászlót és Szent Mihályt (Székelyderzs), vagy Szent Lászlót és Szent Györgyöt (Székelydálya). Fogalmazhatunk úgy is, hogy Mihály tettét Szent György mutatta meg az embereknek, és Szent László közvetítette a magyaroknak.

Népmeséinkben is látható,

hogy helyet kap a mihályi küzdelem, de létezik olyan mesénk is, melynek konkrétan Szent Mihály a főszereplője. Ebben a mesében az arkangyal emberi alakot ölt és kocsisnak áll be azzal a kikötéssel, hogy senkinek sem köszön, és nem veszi le a kalapját. Viszont vásárba menet két koldust is nagy tisztelettel köszönt. A vásárban hallja egy juhász alkuját, hogy megveszi a csizmát kilenc forintért, ha az kilenc évig eltart, amin mosolyog. A gazda unszolására otthon felfedi kilétét. Azért nem köszön a gazdájának se, mert ő a feljebbvaló; nem a koldusoknak köszönt, hanem a vállalkon ülő Szentléleknek és Jézusnak; azért mosolygott, mert a juhász hazaérve meghalt, tehát nem járhat kilenc évig a csizmában.

Egy másik népmesénk, mely Ádám és Éva kiűzetéséről szól, különböző változatokban maradt fenn, ezek közül az egyikben Mihály – a már említett módon – seprűt ragad. A meseváltózatok Erdélyben ismertek, ezért helyet kaptak benne az ott élő nemzetiségek. A mese szerint az Úr több angyalt is megbízott e kemény feladattal. A román Flóriántól Ádámék a hivatalos írást kérték, amit nem tudott megmutatni, a magyar Gábort megvendégelték, így sajnálta volna őket kiűzni, de a katonás német angyal, Mihály sikerrel járt. (A seprűs változatban egyébként Mihály a magyar angyal.)

A népmeséken túl, természetesen költőinket, íróinkat, képző-

művészeinket is megihlette Szent Mihály alakja, gondoljunk csak Babits Mihály *Szent Mihály* c. versére, vagy Juhász Gyula soraira *A híd* c. művéből. Igazán még az sem szükséges korunkban, hogy Szent Mihály neve megjelenjen egy irodalmi alkotásban, hisz a mindennapjainkban is ott van.

Végül még két érdekesség következzen a magyar képzőművészet gyöngyszemeiből. A pannonhalmi apátsági altemplom oltárképén (ld. 12. oldalon) egy névtelen magyar festő örökítette meg az arkangyalt, belehelyezve a pannonhalmi tájba. A kép nemcsak ettől magyaros, hanem Szent Mihály öltözetétől, bajszától is „miskás” jelleget kap. A másik alkotás a közelmúltból származik,

Básti Zoltán, Felvidékről áttelepített művész munkája (ld. lentebb). A sopronbánfalvi Sarutlan Kármelita Nővérek hegyi kolostorát díszíti a sárkányt legyőző Szent Mihály, ahol a festőt a sárkány megformálásában a kármelitákat is feloszlató Sztálin ihlette.

Egy egyszerű parasztember, még a XX. század első felében is, ha Szent Mihályra gondolt, nem kegyetlen, hanem igazságos arkangyalt látott. Ha feltekintett az égre, látta Szent Mihály útját és Szent Mihály szekerét, s ha eljött Mihály napja, tudta, hogy a természet elcsöndesedőben, s hogy az állatoknak is vissza kell vonulni a külső legelőkről. Ha halottas ágyán lehunyta a szemét, akkor abban a szent tudatban tette, hogy fenséges kísérője lesz a szellemi világban, s így nincs mit félnie. Talán azt is mondhatjuk, hogy jobban ismerte Szent Mihályt, mint mi. Felesleges a múltba révedni, s ez nem is lehet cél, fontos azonban méríteni saját kultúránkból, mert jó mankót nyújt ahhoz, hogy XXI. századi fejjel – és szívvel – közelítsünk Szent Mihály alakjához.

1. Teleki-kódex 1525-31.
2. Németh Zs.-Simon A.: *Az Őrség árpád-kori templomai*
3. Pap Gábor: Fénylényünk leszállóban. In: Fényhozók
4. Rudolf Steiner: Michael harca a sárkánnyal In: Új Impulzus 19.évf.3.sz.
5. Nagy Emilné dr. Göllner Mária: *A magyar ósvallás és a kereszténység*

KITEKINTŐ

Paul Mackay

ILLESZKEDÉS A GAZDASÁGI ÉLETBEN

A cikk eredetije megjelent:
Das Goetheanum, 2010. október 1.

Fordította: Orosz Iván

A szociális alkímiája, fogyatékosok

Az emberek igényei és képességei különbözőek. Mindig ügyelnünk kell a feladatokra és a lehetőségekre. A szerző bankár, és a Goetheanum elnökségének tagja, saját tapasztalatai alapján mutatja be egy „üzem” integrációjának szempontjait.

Tizenegy éves voltam, amikor a cserkészeknél **csapatvezető** lettem. A csapatok között persze versengés folyt a legjobb helyért, én is azt akartam, hogy ez a miénk legyen. Mivel tényleg jók **voltunk, a csapatok vezetője egy süketnéma** fiút rendelt hozzánk. Félttem ugyan, hogy ez rontja majd teljesítményünket, de el kellett fogadnom a döntést.

Az első év folyamán megtanultam a fiúval lassan, artikulálva beszélni, hogy leolvashassa a számról, amit mondani szeretnék neki. Rájöttem, hogy semmilyen egyéb fogyatékosága nincsen, minden olyan feladatot meg tu-

dott oldani, mint akármelyikünk. De azzal, hogy hozzánk került, az egész csapat klímája megváltozott. Valahogyan mindannyian nagyobb körültekintéssel lettünk egymás iránt, jobban ügyeltünk a dolgok beosztására, rendjére.

Megtanultam ekkor, hogy egy **korlátozott képességű jelenléte; megerősíti a csoport minőségét.**

Az ember funkciója

Húszas éveim elején katonaként, **egy aknakereső hajón voltam** tiszt. Két másik tiszttel együtt, mintegy 45 ember felettese voltam, akik részben jóval korosabban voltak nálam, voltak közöt-

tük 40-45 évesek is. Egyértelmű hierarchia uralkodott ott; tiszték, altiszték és matrózok. A hajón kis felületen kellett egymással kijönnünk.

Érdekelt engem akkoriban, hogy mi is tartozik egy funkcióhoz, és mi az, ami nem tartozik hozzá. Egy funkció ellátásához kompetencia kell, hogy elláthassam azt, de fontos az is, hogy a többiek respektáljanak engem. Egy funkció gazdjaként egyensúlyt kell teremtenem a közelség és a távolságtartás között; közel kell lennünk, mert szükségünk van egymásra, de távolságot kell tartani ahhoz, hogy mindenki alkalmazhassa a maga kompetenciáját, saját funkciójához. Megtanultam itt, hogy egy munka-közösségben különböző felelőségek vannak, melyeket együtt hordozunk, és ebben respektálnom kell a többieket is.

A megfelelő elhelyezés

(kontextus)

Később egy bank személyzeti vezetője lettem, ahol megtanultam, hogyan „virágozik fel valaki”, aki megtalálja a hozzáillő feladatot. Mindig előfordult, hogy valaki panaszkodott, nem találta helyét „az üzemben”, emiatt persze a cég is károsult. Ha viszont képességeihez illő feladatot kapott, akkor mindketten jól jártunk, a dolgozó is és az üzem is.

Megtanultam hát, hogy milyen fontos egy funkció elhelyezése, és

Béres Rebeka
S - hangzófa

ezzel rájöttem arra is, milyen fontos egy csoport szociális kíméiája, összehangoltsága. Ha valaki csatlakozik a csoporthoz, vagy elmegy onnan, annak hatása van a többiekre is. Ha viszont a dolgok stimmelnek, akkor „hegyeket lehet mozgatni”.

A leírtakba persze még olyan külső dolgok is beleszólnak, mint amilyen a felmondás, illetve a szerződésváltogatás joga, amit Európában minden ország maga szabályoz. A munkanélkültre is különbözően pillantanak a különböző országokban. Dániában például ez *nem* egy stigma, amit el kell rejteni, mint ahogyan Németországban.

Ezekbe a keretekbe kell beilleszkednie a munkatársnak. Ha például így gondolkozik: „én már 10 éve vagyok a cégnél, azaz nekem már nem lehet felmondani!” – akkor nem sok fejlődésre számíthatunk nála. Sokkal jobb, ha így vélekedik: „van egy jó feladat, amit szeretek, és jó volna ebben előbbre lépnem.”

Rudolf Steiner okkal beszélt nemzetgazdasági kurzusán arról, hogy a gazdaság, a munka világa, rugalmasságot igényelnek, melyben a szereplőknek mozgáshely kell maradnia. Ha valaki „leragad”, akkor sorsa/karmája sem képes kifejeződni.

Önmagunk látása és a tükröződés

Újra és újra szembekerülünk tehát azzal, amit a munkatárs szeretne. Ezt kell összeegyeztetnünk a vállalattal, illetve az éppen aktuális iniciatívával. Ezek mind változnak a fejlődéssel, tehát szakadatlanul kell ügyelnünk a szociális kémiára.

Időnként meg kell kérdeznünk magunkat: jó helyen vagyok én? De nemcsak magunkra vonatkozó kérdés ez, hanem egy másik munkatársra is, akinek személye fontos a szociális helyzetre nézve, akár fogyatékos, akár nem.

Juhász Gyula

A szabad jövő lovagjai

*Szent György lovag a sárkányt győzte le,
A sárkánynak volt tízenkét feje,
A sárkány, mely bennünket porba fű,
Ezerfejű és millió karú.*

*Dalokkal őt hiába áltatod,
Dologgal őt hiába áltatod,
Ő mindig többet követel: Szived.
Agyad, véred, mind, mind hozzáviszed!*

*Szent György lovagja a jövőnek az,
Ki nemcsak vallja, hogy vesszen e gaz,
De harcol is kitartón ellene,
Mert küldi az Igazság szelleme!*

*Áldott, akit nem bódít e fene
Baziliszkusznak bűvölő szeme,
Ki tudja, hogy ős ellensége ez
S feléje eszmét és erőt szegez.*

*Igazságdárdák, vígan szálljatok,
Vén szörny szívébe eltaláljatok,
Romlott szívébe, amely szívtelen:
A kegyetlennek nincsen kegyelem!*

Radomil Hradil

FORDULAT AZ ÉN VAGYOK IRÁNYÁBA

2001. szeptember 11.

A cikk eredetije megjelent: Das Goetheanum, 2009. szeptember 4.

Fordította: Orosz Iván

A WORLD TRADE CENTER (WTC/NEW YORK) tornyainak összeomlása az emberiséget azóta is foglalkoztatja. Nem csak az összeomlás látványának felfoghatatlan képei ezek, hanem az ezzel összefüggő magyarázatok. Hogyan őrizhetjük meg ennyi bizonytalanság ellenére saját belső biztonságunkat? A szerző megpróbál a 2001 szeptember 11.-i események háttérében, aktuális szellemi kihívásokra válaszolni.

Adán NIELS HARRIT rendkívül súlyos információ. Mit és további nyolc keres ennyi robbanóanyag egy (amerikai, ausztrál) polgári épületben? Ki helyezte ezt oda, és milyen célzattal? Ezeket a tudós hozták nyilvánosságra 2009 áprilisában tanulmányukat (THE OPEN CHEMICAL PHYSICS JOURNAL), mely igazolja, hogy a 2001 szeptember 11-én összeomlott WTC tornyokban nagy mennyiségű, kiégetlen NANOTHERMIT-et találtak.

A THERMIT olyan robbanóanyag, mely égéskor rendkívül magas hőmérsékletet hoz létre (egészen 3000 fokig), melyet az acél olvasztásához és hegesztéséhez használnak. A NANO változatot a 90-es években fejlesztették ki az USA hadserege számára. Ennek az anyagnak a mennyisége oly magas volt a WTC tornyok porában, hogy a tudósok vélelmzése szerint, összeomlásuk előtt tonnák tucatjai volt található az épületekben.

Mindez már önmagában egy

keres ennyi robbanóanyag egy polgári épületben? Ki helyezte ezt oda, és milyen célzattal? Ezeket a tudós hozták nyilvánosságra 2009 áprilisában tanulmányukat (THE OPEN CHEMICAL PHYSICS JOURNAL), mely igazolja, hogy a 2001 szeptember 11-én összeomlott WTC tornyokban nagy mennyiségű, kiégetlen NANOTHERMIT-et találtak.

Fanatikus öngyilkosok

A tények mindenki számára ismertek: 2001. szeptember 11-én **négy repülőgép zuhant le az USA-ban, ebből kettő a WTC tornyaiba** repült bele, egy a Pentagonra, egy pedig Pennsylvania-ban zuhant le. Közvetlenül az események után világos volt: **19 arab tettes elrabolta a repülőgépeket, végrehajtva szörnyű tettüket.** – Legálábbis ezt a jelentést terjesztette el a média villámgyorsan.

Jéghideg állami apparátus

Hamarosan megjelentek azonban **ellenkező vélemények is, melyek olyan össze nem illő dolgokra mutattak rá, ami egészen más képet mutat. Mindenekelőtt a tornyok összeomlása érthetetlen.** A kerozin égése nem okoz olyan magas **hőmérsékletet, ami képes lett volna a tornyok acélszerkezetének szétrombolásához.** (A kerozin égésekor **600 fokos hő áll elő.** Ha mesterségesen vezetünk hozzá oxigént, akkor 1000 fok jön létre. A WTC tornyok esetében azonban, legalább 1600 foknak kellett uralkodnia.) Néhány jelenség megfigyelése azt mutatja, hogy a tornyok valójában robbanóanyag következtében omlottak össze, és pedig nagyonis professzionális módon. (Például, a tornyok alapzatában bekövetkezett robbanások. Továbbá robbanások, melyek **az összeomlás előtt következtek** be, s melyek a WTC egy hatemeletes terméként szakították **ki, melyet a tűzoltók a torony összeomlása után találtak meg,** stb.) A WTC két tornyának összeomlása (17.25-kor) után, összeomlott a 228 méter magas WTC 7 is, melyben többek között a CIA archívuma volt. Ennek az épületnek **az összeomlása meglehetősen rejtélyes.** Ide ugyanis semmiféle **repülő nem repült bele.** Az összeomlás viszont nagyon hasonlított egy profi robbantáshoz.

Ami még figyelemreméltóbb: a **másik két repülőgép, a Pentagonra ill. szabad földre való zuhanás**

után „**elgőzölgött**”, ami szintén ellentmond a fizikai törvényeknek. A **hőmérséklet itt is oly magas volt, hogy elgőzölgöttette az acélt.**

A Pentagon falaiban keletkezett **lyuk sem egyeztethető össze egy Boeing 757 repülővel.** Inkább lehetne ebben az esetben egy rakéta becsapódásáról beszélni. Az FBI az esemény után röviddel elkobozott minden felvételt, beleértve a **térmegfigyelő kamerák felvételeit is, melyek a parkolókat és a környezetet figyelték.** Nyilvánosságra ezek sem kerültek azóta.

Vannak azonban jelenségek, melyek azt a képet mutatják, hogy itt a legkisebb részletekben **átgondolt cselekedetről van szó, melynek elkövetői az USA kormánya, a titkos szolgálatok és a hadügy.**

Lucifer és Arimán

Így tehát két összeesküvés elmélet van előttünk. Az egyik a luciferi, mely szerint egy kis csoport öngyilkosjelölt hajtja végre a tettet, amit elképzelhetetlen fanatizmus kísér. A második elmélet azonban egy arimáni összeesküvésről beszél, melyben az állami apparátus embertelenül, az intellektus gépies hidegségével küld embereket a halálba. A jelenleg rendelkezésünkre álló tények alapján, az utóbbi tűnik hihe-
tőbbnek.

Szemléljük azonban meg a gyűmölcsöt, ami után megismerszik a fa. Mit váltanak ki lelkünkben ezek az összeesküvés elméletek?

Félelem és talajvesztés

**Az első, ami létrejött: a nyugati világ emberében keletkezett félelem és bizonytalanságérzés. Félelem az iszlám szélsőségeitől, melytől csak az állami apparátus képes megvédeni bennünket. A második kérdés, hogy mit is jelent mindez az emberek számára? Mert így elveszít minden kapaszkodót a (külső) világban. Az élet-
hez szükséges emberi biztonság érzete elolvad, mint a hó a napon. Egy rettenetes, fenyegető veszély lebeg a levegőben.**

A fordulat

Bekövetkezhet azonban egy fordulat, s erre van esély: ha eltűnik a külső biztonság, mi marad akkor?

Nos, a szellemiekben nyugvó biztonság, az Istenben való. Tapasztalatom szerint az ember egy nulla ponton átmenve jut el a felismerésig: Ember vagyok én, és életemnek értéke van! Ez az érték pedig: Én vagyok! Talán ez a gyűmölcs a 2001. szeptember 11-i események hátterének.

Az emberiség ma illúziókban él. A szellemi világ szeretné, ha ezt felismernék és ráébrednének a valóságra. Minden érzékszervi észleletünk saját lényünk érzékeléséhez vezet, így ez a kívülről érkező nyomás is.

Ha vonakodunk felébredni, magunkhoz térni, akkor a nyomás növekedni fog. Ez a nyomás a szeretet motivációja, a szeretet törvénye. Ha megéltük, megértettük ezt, akkor (bármennyire idegenül hangzik is), a szeptember 11-i tettesekkel szemben köszönetet kell éreznünk, ami nem változtat karmikus bűneiken; ezt ki kell egyenlíteni. Ez a kiegyenlítés azonban kívül esik hatáskörünkön. Az arimáni erők hatalmából azonban csak úgy tudjuk kivonni magunkat, ha hálások vagyunk. Mert ezen erők célja csak a félelem keltése.

Az emberiség szeretete

Mindezek ellenére fontos az éberség, nem szabad illuzionista módon „belealudnunk a köszönetbe”. Mert annyi bizonyos: ez a tett nem a semmiből született, hanem konzekvens folytatása annak a gondolkodásmódnak, ami ma oly

dominánsan uralja világunkat. Ez a gondolkodásmód tagadja a szellemit, és esküszik az anyagra. **E tett törvénytörő eredménye** annak az illúzióknak, melyben az emberiség ma él. Azt hiszi, hogy a létért való harc a fejlődés hajtóereje, melyben az ember mindössze csak egy magasabbban fejlett állat.

Ameddig él ez a széles nyilvánosságban lévő hit – ha tudattalanul létezik is –, további „gyümölcsöket” hoz majd. Véleményem szerint szükség van arra, hogy az emberiség eljusson az 'Én vagyok' élményéhez, azaz szelleminek ismerje fel magát. Mert az embert az teszi emberré, hogy magát isteni-szemleli lénynek ismeri el.

Egy olyan társadalomban,

ahol az ember értékét kívülről, törvényes szabályozással hozzák létre, melyet a törvényhozó tart kezében, ott ezt az értéket azonnal megint vissza lehet venni. Így az embereket dolgokként lehet kezelni. A hatalom mely erre törekszik, itt van, létezik. Neki csak a haszon és a veszteség számít. Ki akarja oltani „a Közép impulzusát”, legfőbb fegyvere pedig a félelem. Ezzel a hatalommal csak szeretettel lehet szembesülni – olyan szeretettel, mely minden teremtmény felé irányul.

Bár a modern technológia globalitáshoz segített bennünket, a valódi globalitás, emberi magvunk közepén található. Csak az egész emberiség képes ezen a vizsgán, ép módon túljutni.

Ady Endre: Az Úr érkezése

*Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.*

*Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon
De háborus éjjel.*

*És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjuságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.*

Jasmin Mertens

A GYÁSZ SZOMORÚSÁGA

A cikk eredetije megjelent: Das Goetheanum, 2011. június 11..

Fordította: Orosz Iván

Gyógyító és jövőképes

A gyász szomorúsága, a szeretet és együttérzés formájában képez hidat a többiekhez.

Ha valami véget ér: meghal. Lehet ez egy munka, egy életszakasz vagy egy személyes kapcsolat. Ilyenkor vagy megkönnyebbülést érzünk vagy sajnáljuk, gyászoljuk. Inoghatunk is a két érzés között ide-oda.

Egyértelműen sajnáljuk akkor, ha valami szépet, értelmeset éltünk meg, olyant, amit szerettünk. Vagy, ha egy hozzánk közelálló ember halt meg. A kétségérzettel szemben, ez egy csendesebb fájdalom, egy meleg búcsúzás. **Ha élő fáról vágunk le ágat, akkor a helye: „vérzik”. Így segíti a vágás** behegedését. Az embernél ezt a funkciót az éteri-lelki sebeknél a könnyek töltik be. Gyógyító dolog, ha képesek vagyunk a sírásra, mert ebben már van egy titkosan csendes vigasztalás.

A gyász a szeretet egy formája – **vélük a temetkezési vállalkozók, ők** gyakran találkoznak ezzel. A valódi gyászból valami új állhat elő, a világ más látása, mélyebb barátságok, intenzívebb élet; az ember

horizontja kitágulhat. A gyász két lábon áll: **az egyik a hóéter, a másik a vízéter (vagy életéter).** Fizikai megjelenése a természetben: **az szomorúfűz képe.**

Nem csak a személyes veszteségek felett érezhetünk bánatot, mint amilyen egy elszalasztott **lehetőség, vagy a be nem teljesedett reménység.** Érezhetünk szomorúságot a Föld rombolása miatt vagy a csaknem teljesen kiirtott indiánok sorsa felett. A gyász, a szomorúság mindig visszafelé, a múlt felé fordul. A Föld esetében, neki adunk meleget, életet.

A szomorúság képessége: **az együttérzés előszobája. Aki nem tud szomorkodni valami felett, az együttérzésre is képtelen.** Együttérzést (empátiát) egy vagy több **szenvedő fájdalma felett érzünk;** az önsajnálát esetén saját magunkról van szó.

Ha együtt érzünk másokkal, **akkor áldozatot vállalunk: hóétert és életétert küldünk neki.** Ezzel az áramlattal egy érzékfeletti híd jön létre közöttünk, melyen át a **szenvedő fájdalma lefolyni képes: hozzánk. Átveszünk valamennyit fájdalomából, segítünk elviselni. Ezen a hidon keresztül felépítő, jövőbe mutató, pozitív gondolatokat is küldhetünk.** Önsajnálát esetén

nem hozunk áldozatot. De talán itt is hidat próbálunk építeni? **erős vigasztalását? Az együttérzés** a legmélyebben emberi képesség.
Esetleg egónk felől, magasabb Mert Krisztus is együttérzést fejlesztett ki a Föld iránt. Így az
Énünk felé? Megéltünk már komolyabb szenvedést, melyben együttérzés még nem is olyan régi
megérettük valamelyik társunk lény a Földön.

*S mi, sodrában tovaringva
titkos módon Istenünkbe,
a nagy életóceánba torkollunk bele;
majd szivéből újra vissza
áramlunk saját körünkbe,
s magát örvényünkbe mártja
a Küzdés szent szelleme.*

Novalis: A halottak éneke (részlet)

Dr. Susan R. Johnson

A MELEGSÉG JELENTŐSÉGE

Amikor szünetekben az iskolaudvaron ügyelek, gyakran tapasztalom, mennyire nehéz egy-egy gyereket rávenni, hogy (megfelelő) cipőben, ruházatban jöjjön ki, ha épp sikerült az osztálytanító figyelmét megkerülnie. Amikor pedig szülő lettem, az első dolgok közé tartozott, hogy rájöttem: felnőttként gyermekem teljes életútjára tekintve kell gondolkodnom a jelenben. E két gondolat merült fel bennem akkor, amikor az itt következő cikkekre rátaláltam egy antropozófus orvoslással foglalkozó oldalon (anthromedlibrary.org). Szeretettel ajánlom figyelmetekbe az itt megfogalmazott néhány egyszerű gondolatot, amiről a hétköznapiakban talán könnyedén megfeledezünk időnként.

Türkössy Szilárd

Gyermekeorvosként megtanultam, hogy a gyermek bőrének érintésével meg lehet állapítani, hogy egy újszülött vagy egy gyermek teste elég meleg-e. Amikor megfelelő melegséget éreztek, elegendő ruházat is volt rajtuk, s amikor fáztak vagy bőrük foltos volt (kékes-rózsaszín), akkor több ruhára volt szükségük. Ez egyszerű. De szülő is vagyok, és amikor a 2 éves gyermekem odakint játszott az esőben egy szál pelenkában, akkor azt gondoltam, rendben van, hiszen nem fázik!

A melegség valószínűleg az egyik legnagyobb ajándék, amit gyermekeinknek adhatunk. Ebben az értelemben nem csak szeretetről van szó, de testük fizikai melegségéről is. A gyermekek elsősorban életük első 7 évében alakítják ki fizikai testüket. Egy csecsemő vagy egy kisgyermek

mindig elég meleget érez, egészen addig, amíg a hipotermia széléig nem kerül, mivel anyagcseréjük felfokozottan működik. Ha tehát nem látjuk el őket gyapjú és pamutrétegekkel, hogy ezek melegítsék testüket, akkor testük melegének fenntartásához „növekedési energiájuk” egy részét kénytelenek felhasználni. Sokkal hasznosabb lenne, ha ugyanez az energia inkább agyuk, szívük, májuk, tüdejük, stb. további fejlődésére lenne fordítva. Ráadásul, ha fázunk, az gyengíti ellenálló képességünket. Sokkal fogékonyabbak vagyunk a mindig körülöttünk lévő baktériumok és vírusok okozta fertőzésekre, ha fázunk és ruházatunk nedves. Amikor testünk plusz energiákat kell arra fordítson, hogy a megfelelő testhőmérsékletet fenntartsa, akkor kevesebb energia jut a fertőzésekkel szembeni küzdelemre.

Itt adódik a kérdés: hogyan vegyük rá gyermekeinket, hogy felvegyék a dzsekit? Az ember egyrészt kialakíthat egy olyan szokást, hogy a gyerek mindig felveszi a sapkát és a kabátot, amikor **hideg időben szabad levegőre** mennek. Másrészt meg lehet próbálni elmagyarázni a gyerekeknek, hogy gyorsabban futhatnak és több energiájuk lesz a játékra is, ha van rajtuk kabát. Ha pedig nem veszik azt fel, akkor testüknek egy csomó energiát arra kell **fordítani, hogy testhőmérsékletük megfelelő legyen, így pedig kevesebb energia jut arra, hogy izmaidat felépítsék** vagy, hogy játszhaszanak. Végül pedig az sem mindegy, milyen anyagú a ruházat,

amit gyermekeink viselnek. A műszálaspizsamák pl. nem lélegeznek, a gyerekek pedig arra ébrednek, hogy **izzadnak**. De a műanyagból készült dzsekkik sem szigetelik testüket a hidegtől úgy, mint a pamut, a selyem vagy a gyapjúrétegek. Amikor ugyanis a **gyerek izzad, akkor a műszálaspizsika visszatarthatja** testükön az izzadságot, végül pedig fázni kezdenek.

De vajon miért nem panaszkodnak gyermekeink, ha fáznak? **7 éves koruk előtt a gyerekek gyakran nem állnak megfelelő összeköttetésben a testükkel** ahhoz, hogy tudomásul vegyék vagy elmondják, hogy fáznak. A pillanatban élnek, és olyannyira izgatottak vagy felélénkültek lehetnek mindattól, amit látnak, hogy **egyszerűen nem képesek testük hőfokát érzékelni. Ezért fordul elő az is, hogy egy gyerek egészen addig képes játszani a medencében vagy a tengerben, amíg szó szerint kék nem lesz, miközben pedig tagadja, hogy fázna vagy ki kellene jönnie a vízből. Így tehát szülőkként elő kell segítenünk gyermekeink hőérzékelő képességének kialakulását. Azzal, ha ezt elősegítjük, együttal ellenálló képességüket is megerősítjük, és azt, hogy egészséges fizikai testtel, egészséges szervekkel rendelkezzenek majd felnőtt életükben.**

Közösség egyes-egyedül csakis abban a létben van, amelyet az ember számára az áldozat megnyit: az emberfölöttiben.

Hamvas Béla

Gyakori beszédtema iskolánkban, a folyosón, szülői esteken, udvaron, utcán: „Eleget tanítanak ebben a Waldorf iskolában”? Ez a kérdés bárhol elhangozhat és el is hangzik. Ajánlom mindenki szíves figyelmébe a **Nők Lapja folyóirat** 36. számát (2011. szeptember 7.), 63. oldal: Matek a szabad ég alatt c. cikkét. Oravec Éva Csilla írása nyomán tekintsünk szét a világban a teljesség igénye nélkül!

A cikk felhasználja a Pisa (nemzetközi tanulói teljesítmény-mérés) adatait.

Az értékelésből kitűnik, hogy a magyar oktatási rendszer első-sorban a lexikális ismeretek elsajátítására helyezi a hangsúlyt a megszerzett tudás alkalmazása helyett.

A távol-keleti országok, Kína, Japán, a rangsor élén haladnak, **őket szorosan a finnek követik**, mi, magyarok pedig a 20.-30. helyen teljesítünk.

A cikk kiemeli a kínaiak oktatási szokásait, pl.: a hosszú nyári szünet ismeretlen, a hétvégék **sem szabadok, a tanulási időbe** estébe nyúlik, nincsenek olyan foglalkozások, amelyek ne az alaptantárgyakhoz kapcsolódnának, **kevés időt szánnak a sportra** is. A Pisa felmérések bizonyítják, **hogy „nem csak magólnak”, de jól használják ismereteiket.** A „nincs

tehetsége hozzá” formulát elutasítják, szorgalmas gyakorlással mindenki jól teljesíthet. Az ázsiai **sikerek titka: „Sok tanulás az iskolában, sok tanulás iskola után.”**

A Yale Egyetem kínai származású professzora, Amy Chua írt **egy könyvet „Az anyatigris harci himnusza”** címmel. A kínai nevelési elveket dicséri és ajánlja, **hogy az anya erős, szigorú és sokat követelő legyen.**

Mielőtt tovább mennénk a cikk alapján, közzé teszek egy 2009-es Pisa-test eredményt.

Természettudományos felmérés eredményei:

1. Shanghai 575 pont
2. Finnország 554 pont
3. Hong-Kong 549 pont
22. Magyarország 503 pont

Olvasási eredmények:

1. Shanghai 556 pont
2. Korea 539 pont
3. Finnország 536 pont
26. Magyarország 494 pont

Matematika:

1. Shanghai 600 pont
2. Szingapúr 562 pont
3. Finnország 541 pont
29. Magyarország 490 pont

Amint látjuk, Finnország ott van **az élmezőnyben. Mi a titkuk?**

Itt talákoztam a Waldorf pedagógia általunk is alkalmazott elveivel.

„A matematikai fogalmak elsajátítása egyszerűbb, ha nem papír-ceruza módszerrel közelítünk, hanem mondjuk, ha saját kezünkkel ölelünk meg egy fát, és mérjük meg annak kerületét.” Ez a 'szabadtéri matematika' ötlete. Svéd eredetű, de mint tudjuk, lehetne Waldorf is. Következő megkezdés: a finnek nem hisznek a dolgozatírás értelmében, nem hisznek a versenyben sem. Más: „Finnországban olyan kurták a tanórák, mint a nappalok.” – írja a cikkíró. A sok házi feladatot sem ismerik. Szerintük napi egy óra tanulás is elegendő, hogy valaki jó tanuló legyen. Más „Waldorf” szokás: Finnországban ugyanaz a tanító vezeti az osztályt elsőtől hatodikig, hogy a tanárnak legyen ideje megismerni az osztályt és megtalálni a nekik megfelelő oktatási módszert. Itt jegyzném meg, a fenti mondat válasz lehet arra a kérdésre, hogy mitől más és más minden Waldorf iskola vagy akár osztály.

A cikk a végén lerántja a leplet a „titkokról”. Két eltérő módszerrel találkoztunk, mindkettő sikeres. Mindkét világrészben a tanárok minőségét emeli ki a cikk. A skandináv országokban és Ázsiában is igen magas az oktatók presztízse.

Mi az üzenet házunk tájára? – kérdezhetné bárki. Az, hogy küzdjünk tovább! Én heroikus küzdelmet érzek magam körül, legyen az

gazdasági kérdés, épület, pedagógia, tanárszemélyiségek, országos hangulatok és állapotok. Versengés vagy egyenlőség?

Én az alábbi célkitűzést tettem magam elé a nyáron egy beszélgetés kapcsán: úgy is lehet dolgozatot íratni, hogy akiknek nem sikerül, írhasanak újat. Nem megállni, hogy ez csak elégséges, kihozni mindenkiből a legjobbat. Még ajánlom magunknak a Waldorf pedagógiával való állandó foglalkozást. Derüljön csak ki mindenkinek fehéren-feketén, hol tanul a gyereke, mit várhat, mit segíthet otthon és az iskolában. Az Aranyhíd elnevezésű szülőpedagógus találkozón ne csak hárman üldögéljünk.

Teremtsük meg a mi „Ázsiánkat-Finnországunkat”, és a jó eredményeinket! Egy sikeres tanév reményében kívánok jó munkát!

BESZÉLGETÉSEK “FÉSZEKHAGYÓKKAL”

INTERJÚ GYARMOCZKI PÉTERREL

Az interjút készítette: Türkössy Szilárd

Mikor is érettségiztél?

2008. június 20.-án, 4,4 –es átlaggal. Egyébként nem tettem **emelt szintű vizsgát semmiből, mert úgy gondoltam, elsőre fel fognak venni oda, ahová jelentkeztem, és ez így is lett.** Szóval nem kockáztattam egy esetlegesen kevésbé jó emelt szintű eredményt az átlag miatt, inkább a biztosra mentem; fontosabb volt **egy jobb középszintű eredmény. Így aztán elsőre fel is vettek, igaz, az elején még nem állami támogatással.**

Hogy élted meg az érettségit, mennyire volt ez neked rémisztő?

Először nagyon rémisztő volt számomra, hiszen semmilyen tapasztalatom nem volt még róla, pláne a Waldorf iskolában egy ilyen kellemes burokbán éltük az éveinket. Az érettségi pedig ettől teljesen eltér. Mindazonáltal érdekes volt. Ugyan én sokat készültem – pont emiatt – és talán ezért is **egy pozitív csalódás volt, főleg a szóbeli.** Ezt kifejezetten élveztem, minden tárgyból.

Mennyire tudatosan készültél oda, ahová bejutottál (Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola)?

Eleinte egyáltalán nem tudtam, **melyik felsőoktatási intézmény lenne jó számomra.** Annyit tudtam **csak, hogy képességeimből kifolyólag inkább a humán jellegű iskolák jöhetnek számításba.** Bevallom, a matematika, fizika nem **tartoztak az erősségeim közé, így** tehát – tudván a korlátaimat – nem gondolkodtam gazdasági **vagy műszaki jellegű iskolákban.** Érdekelt a Testnevelési Egyetem **is, de sajnós az további lehetőségek terén szűkebb perspektívákat követ.** Végül tehát – nagyon tudatosan - **a Kommunikációs Főiskola** mellett döntöttem, annak ellenére, hogy tudtam, felkapott intézmény és sokan járnak oda, tehát sokan végeznek ott. Viszont ez az iskola, ahol a szellemi kvalitásaimat kamatoztatni tudtam, ill. amelyek alapján ott tovább tudtam tanulni. Mindenképp olyan iskolát szerettem volna megkezdni, amit be is tudok fejezni, ill. azzal a szinttel, ami magam felé elvárásom volt.

Nem akartam kettésekkel bukdácsolni.

Mikor született meg benned ez az elképzelés pontosan?

Eléggé későn, a jelentkezés előtti utolsó hetekben, tehát 13. félév tájékán. 12-ben még kerültem is ezt a gondolatot, ill. mindig inkább az aktuális feladatra – pl. kisérettségi – koncentráltam.

Hogy élted meg az első hónapokat a főiskolán?

Nagyon nagy kihívás volt; stresszesen és várankozással telve **egyszerre. Az első impulzusok azonban pozitív csalódást jelentettek nekem az intézményben, viszont azt is tudtam, hogy ez egy teljesen más világ lesz, mint a Waldorf iskola. Szóval igyekeztem „biztosra menni”, és renegeteget tanultam az első évben, főként, hogy tudtam, sokan kiesnek. Nehezek voltak a tantárgyak és kemények a tanárok, így ez mindenkinek egy nagy lépés volt, aki oda került, nekem talán egy kicsit nagyobb is, mert a Waldorf iskolában sokkal lazábban tanultunk. De azért helyt álltam, és már az első év végére 4-es fölötti átlaggal végeztem, ill. még abból a tárgyból is elsőre átmentem, ahol 60% megbukott. Szóval nagyon sokat tanultam, mert renegeteg modellt és elvont filozófiai szöveget kellett tudnunk, de a sok tanulás meghozta gyümölcsét. Az utolsó évben már állami támogatással, és ösztöndíjjal végeztem a főiskolát.**

Részben meg is válaszoltad a következő kérdésemet, hogy milyen erőfeszítéseket kívánt ez tőled, kíváltképp az elején...

Először nagyot. Nem azért, mert annyira nehezen tanulok, de nyilvánvalóan volt egy átállási időszak, amíg megtanultam megtanulni azt a fajta szöveget és elvontabb anyagot, pláne nagyobb mennyiségben, amit egy ilyen iskola követel (pl. szociálpszichológia, filozófia, kommunikációs modellek és különféle elméleti megközelítések, makro- és mikroökómia, stb.). A Waldorfban azért ilyeneket és ilyen módon nem kellett tanulnunk. Eleinte még ki is írtam az idegen szavakat – rengeteg idegen szó volt – és meg kellett tanulnom megtanulni az ilyen szövegeket, esetenként be is kellett magolni.

Mennyi idő alatt álltál erre rá?

Kb. az első félév elegendő volt, jöllehet megvettem minden könyvet, renegeteget készültem, és folyámatosan, nem csak kampányszerűen tanultam. Ebben a tudatos fokozatosságban tehát az első félév alatt ráálltam erre a fajta tanulásra. A végén már én tartottam korrepetálást az egyik tárgyból egy ismerősömnék.

Te a Waldorf iskolában is ilyen – értsd jól – „tanulós” voltál?

Jó tanuló voltam, de nem ennyire. Nem teljesítettem ennyire. Mindig voltak persze elvárásaim magam felé, de általában – ha jegyben

kellene fogalmaznom – a 4-est mindig hoztam, persze matekból sokszor nem. Szóval itt azért jobb eredményeim voltak: 50 tantárgyból 33 ötös lett, 11 négyes, 5 hármas és egyetlen kettést szereztem az évek alatt. Persze Waldorf iskolában nem is voltam ennyire motivált. Nyilván egy kisgyerek másképp éli meg a tanulást, az iskolát, a Waldorfban pedig annyi játék és annyi minden izgalmas dolog volt, ami nem volt effektív tanulás. De azért ott sem voltak rossz eredményeim.

Mik voltak a legnagyobb nehézségeid a főiskolán?

Egyrészt, amit már említettem, az átállás a másfajta tanulásra, elvontabb gondolkodásra, ill. az anyagmennyiség, amit egy-egy dolgozatra, vizsgára el kellett sajátítani. A társaságba való beilleszkedés, a szocializáció egyáltalán nem volt probléma a számomra, az jól, kellemesen és gyorsan történt. Sőt, **gyakran felszabadultabbnak és nyitottabbnak éreztem magam, mint a többi diák.** Persze meg kell jegyezni, az ún. **„Waldorf mentalitás” azért itt is megjelent részemről, tehát pl.** amikor egyszer rossz jegyet kaptam, annak ellenére, hogy a tanár **jó jegyet ígért, sőt, azt mondta,** szükségtelen bemennem az utolsó órára (tehát így nem is mentem be), szóval ekkor négyest kaptam, mert már nem emlékezett, hogy mit ígért. Én pedig írtam neki egy külön emailt, hogy hibázott (ezt nyilván szépen megfogalmaztam,

de ez volt a lényege). Ő pedig elnézést kért, és kijavította a jegyemet. Ugyan hozzá kell tenni, hogy egy jóindulatú és nagy tudású, **idős tanárról van szó, de a többi diák kerek szemekkel nézett rám,** amikor elmeséltem, hogy ezt hogy engedhettem meg magamnak. Én ugye ahhoz voltam hozzászokva, hogy egy demokratikus közegben tanultunk, ami nem feltétlenül **van jelen a felsőoktatásban, de** ennek ellenére úgy gondoltam, van olyan igazságtalanság, amit egy Waldorf diáknak nehéz megemészteni. (Persze voltak igazságtalanságok, amiket lenyeltem, de ehhez mi nagyon nem szoktunk hozzá.) Ez volt talán egy másik nehézség, hogy a Waldorfban megélt igazságosság és demokratikus jelleg – ha nem is teljesen – **elég nagy mértékben megszűnt.** Ezt pl. nehezen viseltem, a többieknek ez **„rutinszerű” volt. Hozzá** teszem azért, hogy nagyon sok pozitívumot is tapasztaltam. Úgy gondolom pl., hogy vannak személyiségtípusok, amikre a Waldorf rá tud erősíteni. **Én egy extrovertált típus vagyok,** nálam rengeteget segített, hogy a Waldorf iskolában olyan sok kreatív tevékenység volt, ill. drámaórák, ahol megtanultam kiállni emberek elé, szerepelni, megszokni, hogy figyelnek rám, stb. Semmiféle problémám nem volt tehát azokkal a helyzetekkel, amikben meg kellett nyilvánulni, amikor a véleményüket kérdezték. Azt tapasztaltam, hogy sok diák nem mer megszólalni. Volt egy situációs

gyakorlat mondjuk, amikor a többiek félve pislogtak, amikor jelentkezni kellett, de nekem nem volt gondom: jelentkeztem, megcsináltam amit kellett a többiek **előtt (rengeteg ilyen szituáció volt: közszereplés, retorika, stb.)**. Ez sokaknak nagy pszichés megterhelés és nem is szeretik, de nekem ebből **semmiféle problémám** nem volt, mert a Waldorf iskolában megszoktam, hogy szereplünk, hogy el merjük mondani a véleményünket, megnyilvánulunk egy közösségben, stb. Ebben **kifejezetten előnyt élveztem tehát**. Hozzáteszem azért, hogy egy introvertált diákban ez nem biztos, hogy így megjelenik, még akkor sem, ha Waldorfban végzett. Tehát egy bizonyos személyiségtypusnál, **pl. az enyémnél, ez előnyt hoz**; sok jó jegyet is szereztem ezzel, hogy mertem gondolatokat és saját emóciókat megjeleníteni, **közösség előtt felvállalni. (Pl. a 12-es éves munka is valami hasonló volt, amit már a Waldorf iskolában meg kellett tapasztalnunk.)**

Hogy emlékszel vissza innen a Waldorf iskolára?

Mindenféleképp egy meleg, pozitív hangulat merül fel bennem, és ezt most nem azért mondom, mert volt diák vagyok és szeretném, hogy jó kicsengése legyen ennek az interjúnak. Én ezt teljesen komolyan gondolom. Nem véletlenül szoktam visszajárni az iskolába; sokszor ünnepek alkalmával, de mindenféle különösebb indok nélkül is vissza-visszamentem.

Egyszerűen pozitív emlékek kötének hozzá. Egy családias melegség, egy baráti jelleg az, ami eszembe jut. És ebben benne van a tisztelet is persze.

Tanultál-e eleget, úgy érteve tanított-e neked eleget ez az iskola?

Úgy érzem, hogy ez az iskola megtanította a „kötelező tananyagot”, egy másik szálon pedig szerintem komoly személyiségfejlesztést is nyújtott, talán inkább indirekt módon. Igen, eleget tanultam, úgy érzem. Bár nyilván nincs összehasonlítási alapom más gimnáziummal. Amit azonban még nagyon fontosnak tartok ebben a vonatkozásban – és ez ennek az iskolának talán erőssége is -, hogy nem csak erre tanít, hanem tanít egyfajta életfelfogást, egyfajta élet-szemléletet is, amit legalább olyan fontosnak tartok, mint a „normál” tananyagot. Ez egy sokkal mélyebb, talán még azt is megjegyezhetem, hogy fontosabb vonása. Tehát mindenféleképp egy gazdag tanítás az, amit én ettől az iskolától kaptam.

Felkészített téged ez az iskola a mai életre, a mai világra?

Nem, erre azért nem. Arra felkészített, hogy hogyan vállalja az ember saját magát, hogyan jelenjen meg egy közösségben, tehát **ad neki „pajzsokat”, eszközöket**, amiket felhasználhat az életben, ad egy önálló kreativitást, ami egyfajta készség, hogy az ember hogyan tudjon beleállni egy helyzetbe.

Lehet ezt egyfajta talpraesettségnek vagy lélekjelenlétnek nevezni?

Igen, így van! Ezt most nagyon jól megfogalmaztad, erre gondolok. Tehát erre az iskola nagyon jó alap volt, viszont az élet teljesen másról szól, mint a Waldorf iskola, ami egy kicsit álomvilág, ami **meseszerű, nagyon ideális környezet, nincs stressz és szorongás, ami nyilvánvalóan nagyon jó és a gyermek általa kiegyensúlyozottabbá válik, viszont az élet, a kinti „kemény élet” teljesen más.** Ez persze nem azt jelenti, hogy a diákokat stresszelnünk, szorongatnunk kellene, mert ez meg nyilván a személyiségben okoz károkat, hátrányokat. Tehát ilyen tekintetben a Waldorf nem készít fel „az életre”, de szerintem semelyik iskola sem; erre nem lehet felkészíteni, erre csak a gyakorlati élet tapasztalatai és az abban szerzett élmények tudnak csak felkészíteni, és semmi más. Még a **felsőoktatás sem.** A Waldorf ad egy plusz szellemi töltetet, egy talpraesettséget, ahogy te fogalmaztál, amit ha az ember átérez, akkor hasznosítani tudja jókor, jó helyen.

Érezted-e bármilyen tekintetben azt, hogy hiányosságokkal kerülél ki a Waldorf iskolából? Jelentett-e ez neked valamilyen hátrányt?

Sok ilyen szituáció eddig nem volt. Talán a számítástechnikában igen. Ezen a téren markáns volt a lemaradásom a többi diákhöz ké-

pest, amit azonban én behoztam. A másik talán pedig az idegen nyelv. Hiányosságaim ezen a téren talán abból fakadtak, hogy a mi osztályunkban sokszor cserélődtek a tanárok, és **mindenki újrakezdte velünk a nyelvet, így nem volt egy egybefüggő, ívelt folyamat a nyelvtanulásban.** 4-5 tanár között megtöredezték a dolgok, emiatt tehát volt némi lemaradásom, bár nem túl veszélyes. **Voltak a főiskolán ingyenes nyelvóráink, amiket én igénybe is vettem.** Ezeket azt tapasztaltam, hogy nem volt vészes a lemaradásom és talán nem is nagyon érződött, de ezt talán még ehhez a kérdéshez tudnám sorolni. A természettudományos oktatásról pedig nyilván nem tudok nyilatkozni, mert ezt inkább csak az tudná jellemezni, akinek ez később kellett. Szóval hátrány kevésbé, inkább az előnyöket szoktam érezni. Mindig szerettem egyébként Waldorf iskolába járni, de hogy ez mit jelentett, azt főleg az utolsó években, 12.-13. osztályban értékeltem jobban, amikor már tudtam, **hogy mit fogok „elveszíteni”,** ha már nem járok ide.

Éreztél-e bármiféle előítéletet amiatt, hogy Waldorf iskolás voltál?

Büszke vagyok arra, hogy Waldorf iskolás voltam, de tudom, hogy amikor ez szóba jön, akkor a legtöbb emberben helytelen információk **vannak vagy előítéletek.** Pl. az egyik úgy tudja, ez az iskola hiperaktív gyerekeknek van, a másik, hogy hátrányos helyze-

tűeknek, stb. így aztán az embernek már sokszor kellemetlen elmagyarázni, hogy a Waldorf miről szól. Nem azért, mert szégyellem, hanem azért, mert tudom, hogy az emberekben milyen előítéletek vannak, és neki kell állnom magyarázni, hogy mi a valóság. Előítéleteket irányomban igazából nem éreztem, de amikor ez felvetődött, a legtöbbször el kellett magyaráznom, mi is ez. Bár volt olyan is, aki ismerte a Waldorf iskolát, és nem kellett neki semmit se mondani róla. Szóval tulajdonképpen nekem ez egy furcsa dolog, mert az kellemetlen, ha mindig magyaráznom kell, hogy mi is a Waldorf. Ennek ellenére soha nem választanék másik iskolát. Nagyon örülök, hogy ide jártam, és most is ide járnék, ha választanom kellene.

Hogy emlékszel vissza az ünnepekre?

Kellemes emlékeim vannak róluk. **Nekem az ünnepekből nem a fellépések maradtak meg** vagy a formai dolgok, hanem inkább azok a színpad mögötti élmények, a társaságbeli jókedv, szóval csináltunk valamit, amin jókat lehetett nevetni. Minden ünnepnek meg volt a maga izgalma, és ezek fontos dolgok szerintem. Azt gondolom, hogy ezek közösség-összetartó események, amik fontosak ahhoz, hogy a Waldorf iskola megmaradjon olyan közösségnek, amilyen tud lenni. Tehát ezek mindenféleképp kellenek.

És az euritmia?

Ez nagyon érdekes volt. Sokáig **nem szerettem, de később megtanultam értékelni, főleg, amikor** már én is foglalkoztam mozgással, Kung-fura jártam; onnantól már sokkal érdekesebb volt. Az euritmia szerintem mindig megosztó lesz, egyébként. Ezt vagy szereti valaki vagy nem, vagy átérzi/megéri, hogy miről szól vagy nem. Tehát ez sosem lesz semleges, és mindig érzékeny pont marad. Én mondjuk nagyon jó dolognak tartom, már csak azért is, mert egy sajátos mozgáskoordináció szükséges hozzá, ill. a mozgásban benne van egyfajta önkifejezés is. Talán mondhatom, hogy egyfajta intelligenciát azért igényel az euritmia.

Amikor legutóbb összefutottunk, említetted, hogy kialakult benned egy vélemény, egy nézet abból a különbségből adódóan, hogy elvégzvé a Waldorf iskolát, máshová, ill. más oktatási rendszerbe kerültél...

Jó is, hogy erre rákérdeztél, mert – persze tapasztalatom csak a BKF-ről van – nekem a Budapesti **Kommunikációs és Üzleti Főiskolán** – ez nem reklám – az egyik legérdekesebb élményem, hogy rengeteg párhuzamot tapasztaltam a Waldorf és a BKF között. Sok esetben utóbbiban sem egy **erőltetett, poroszos oktatást** tapasztaltam, hanem lehetett nyugodtan kérdezni, volt nagyon sok interaktív óránk, amikor a diák is építhette az óra anyagát, pl. törté-

net meséléssel, hozzászólásokkal, stb. Nekem ez nagyon érdekes és nagyon pozitív tapasztalat volt, mert eddig azt gondoltam, hogy **azért a felsőoktatásban még egy** nagyon hierarchikus, kötött oktatás folyik. A BKF-en viszont sokkal modernebb, újraértelmezett **forma működik, ami sokkal előre-**mutatóbb és sokkal pozitívabb irány, mint a régi, klasszikus rendszer, ami – ezt persze nem merem konkrétan kijelenti – **sok más helyen működhet. Ilyen pár-**huzamot tudtam vonni a két iskola között. Tehát azt tapasztaltam, **hogyan ide már begyűrűzött egy mo-**dernebb felfogás, amit a Waldorf iskolában több mint 13 éve megélhettem. Ezt a felfogást pedig nem csak tanárok, hanem szakemberek is tanúsították, és ezt nagyon jónak tartom. Így nekem ebben sokkal otthonosabb érzésem volt.

Rengeteget önállósítottam egyébként a BKF-en, nagyon sok dolgot nekem kellett elintézni, utána járni, papírokat intézni, stb. Ezt nyilván a Waldorf iskolában nem kellett, de itt – ez is egy új dolog volt számomra – muszáj volt önállóbbnak lenni.

Szerinted min kellene változtatni a Waldorf iskolának?

A számítástechnika oktatás színvonalán mindenféleképp emelni kellene – jóllehet, nem tudom, ez most hol tart -, mert bárhová kerül az ember, a számítástechnika **bizonyos szintű ismerete már** alapfeltétel. A nyelvtanítás szín-

tén nagyon-nagyon fontos, hogy legyen egy átlátható, egységes **struktúra, ami végig követhető,** tehát nem szakadozik meg, és nem kell újra megkeresni a fonalat. De ez bármilyen tantárgy esetében nagyon zavaró, ha újra kel kezdeni, ha új tanár érkezik. Nyilván ezek érintettek engem jobban, ezeket tudom most kiemelni.

Eljutottál oda, hogy mostmár diploma is van a kezében. Hogy sikerült az államvizsgád, a zárás?

Köszönöm szépen, jól. Négyes vég eredménnyel végeztem. Persze sokat tanultam, meg nehézség volt az is, hogy az utolsó fél évben szakmai gyakorlatom volt, tehát vissza kellett rázódnom kicsit a tanulás világába. Az államvizsgán egyébként éppen nagyon jól tudtam alkalmazni azt, amit a Waldorfból hoztam, hogy a személyes gondolataimat el tudtam mondani, pl. arról, hogy az internet és a multimédia milyen hatással van mind negatív, mind pozitív értelemben az emberi kapcsolatokra. Maga az államvizsga felelés ötös is lett.

Mik a további terveid?

Mesterképzésre nem akarok jelentkezni, mert kommunikációs **területen a munkaerőpiacon nincs olyan jelentősége, hogy kommunikációelméletből van egy** mélyebb tudásom. Nem éri meg az anyagi áldozatot sem, az, amit **ez adhat. Ebből kifolyólag bele** akarok vágni az életbe, elhelyezkedni és megfelelni az el-

várásoknak. Konkrétumot még nem tudok, persze, bár vannak irányok. Bizakodó vagyok, mert eddig is terelt az élet, és nyilván megteszem, ami rajtam múlik, igyekszem izgalmas kihívásokkal teli munkát találni. Tudom, hogy nehéz lesz, mert rengeteg diplomás van, túlkínálat van, stb., ezzel mind tisztában vagyok, de **ezzel együtt biztos, hogy a minőség is számít, éppen ebből kifolyólag.** Úgyhogy nagyon remélem, rendelkezem azokkal a kvalitásokkal, **amik révén megfelelő szakember lehet belőlem majd az életben,** hiszen most még nincs túl sok gyakorlati tapasztalatom.

Mégis, milyen állást tölthetsz be ezzel a végzettséggel?

Pl. a reklám marketing területén mindenféleképp elhelyezkedhetek (ez lehet reklámszöveg írás, kreatív munkák, mint egy termék piaci pozícionálása, szegmentálása, profiljának kialakítása, vagy reklámfilmek kreatív koncepciójának elkészítése, egy adott termék reklámkampányának megszervezése, lebonyolítása, médiafelületeken való megjelenés szervezése, stb.), másrészt PR területen, ami inkább egy adott cég képviseletét és környezetében az iránta való **bizalom megteremtéséről szól. A hírneve ápolása, szervezése, kommunikációjának felügyelése, irányítása.** Tehát sajtókonferenciák szervezése, kapcsolatok megteremtése és ápolása, stb. Ez még izgalmasabb számomra, mint a reklám marketing. Nagyon érdekelne még

a média is, műsorvezetés, ilyesmi. Persze a vágyakat és a realitásokat össze kell egyeztetni, ezért sem mentem színészi pályára, amit pedig – a drámát - nagyon szerettem.

Hadd tegyek még fel egy szakmai kérdést. Mi a véleményed a Waldorf iskola PR tevékenységéről?

Ezen már gondolkodtam, és szerintem nagyon ráférne a Waldorf iskolára a PR és a marketing tevékenység is. Biztos vagyok benne, hogy nagyon jó eredményeket lehetne elérni vele, persze ezt nyilván át kellene gondolni. Ki lehetne alakítani egy kis csoportot, ami ezzel foglalkozik, és szerintem olcsó és megvalósítható eszközökkel is lehetne érdekes dolgokat csinálni, mint pl. egy Youtube videó, amit egy weboldalra lehetne integrálni. Szóval vannak olyan megoldások, amiknek az a lényege, **hogy kevés pénzből figyelmet és érdeklődést generálnak. Nem tudom egyébként, hogy ilyen tekintetben milyen háttérrel dolgozik a Waldorf iskola, de azt gondolom, hogy nagyon-nagyon szüksége lenne egy kifinomult és összetett PR-marketing stábra vagy csapatra, akik ezt menedzselni tudnák, már csak azért is, mert rengeteg olyan speciális kvalitása van az intézménynek, amire fel lehetne hívni a figyelmet. Úgy gondolom, ha a fő üzenetét jobban tudná képviselni/kommunikálni, akkor lényeges sikerekre tehetne szert.**

Utolsó kérdésem pedig a következő. Talán mondhatom, hogy most már egyre gyakrabban érkeznek hozzánk szülők, akik már első osztályban az érettségire és a felvételire vetik a tekintetüket, kétkedve vagy legalábbis kérdően szemlélve a Waldorf iskolát ebben a tekintetben, minden vonzódás és szimpátia mellett. Te innen, a diploma „túloldaláról” mit tudnál mondani ezeknek a szülőknek?

Az a tapasztalatom a mi osztályunk alapján is, hogy ez a dolog **teljes mértékben gyermekfüggő**. Ugyanis aki céltudatos és szorgalmas, az nagyon jól le fog tud érettségizni a Waldorf iskolában ugyanúgy, mint egy másik iskolában, és tovább fog tanulni. Ott van pl. Anna, aki nagyon jól leérettségizett – **ugyanúgy első osztálytól Waldorfba járt, mint én** -, aztán pedig környezetvédelmet **tanul a felsőoktatásban, ami nagyon nehéz**. De ott van Nathanie is, aki jogra jár. **Nem könnyű, de megy neki**. Még egyszer: aki céltudatos és szorgalmas, tudja, mit akar, **az ugyanúgy jó előmenetelt fog produkálni, mint egy másik iskolában, aki pedig lusta, nem céltudatos, az pedig a Waldorfban sem állja meg a helyét, akár egy másik iskolában**. Szerintem a Waldorf biztosítja a háttérfeltételeket, a többi meg a diákon múlik. Nekem ez a tapasztalatom. **Ez bármelyik intézményben, a felsőoktatásban is így van.**

Szerinted mennyire lehet felróni a

tanároknak, ha valaki kevésbé céltudatos, szorgalmas, nem csak az iskola kezdetén, de későbbi éveken is?

Ez egy nehéz kérdés. Véleményem szerint a tanár alapvetően nem tud tanulni a diák helyett. A tanár érdekessé tehet egy anyagot, interaktívvá teheti az óráját, be tudja vonni a diákot, amivel sokkal élménygazdagabb lehet az oktatás – ezt tapasztaltam a Waldorfban és a BKF-en is -, **ettől pedig a diák aktívabb lehet, ill. jobban kedvelheti a tárgyat**. Akit azonban még így se lehet bevonni a tanulásba, azzal szerintem nem lehet mit kezdeni. Tehát van egy szint, ahol a tanár már nem tud mit csinálni. A szigoritással nem biztos, hogy eléri azt a célt, hogy a diák jobban megszeret tanulni, **lehet, hogy épp az ellenkezőjét éri el**. Ezzel persze nem azt mondom, hogy nem kell követelni, és nincs szükség folyamatos visszajelzésre, de van egy pont, ahol ezzel csak **az ellenkezőjét éri el**. Szerintem a tanár annyit tud tenni, hogy a **lehetőségekhez és az anyaghoz képest interaktívvá teszi az órát, és bevonja a diákot, ill. érdekessé teszi az anyagot**. Minden más a diákon múlik. A tanár meg tudja teremteni a feltételeket ahhoz, hogy ez minél jobban teljesüljön, le tudja tisztogatni az utat, de azon mégiscsak a diáknak kell menni.

Köszönöm szépen a beszélgetést, nagyon jó élmény volt!

ISKOLAI ÉLET

Türkössy Szilárd

ÉRETTSÉGI STATISZTIKA A 2011. MÁJUS-JÚNIUSI

Iskolánkban most már megszokottá vált, hogyha május, akkor jön az „érettségi szünet”. Nos, a tavalyi tanévben ez már nyolcadik alkalommal ismétlődött. (A mi intézményünk az országban az egyik legrégebben érettségiztető Waldorf iskola.) Következzen tehát egy kis kimutatás az eredményekről mindenféle kommentár, ítélet nélkül, hiszen erről nagyon sokat lehetne beszélni, sokféle szempontból.

Vizsgaszámok fajtánként, majd tárgyanként:

Előrehozott vizsgák: 3 tanuló (1 emelt szint, 2 középszint)

Ismétlő (korábbi vizsgaeredmény javítása): 3 tanuló

Rendes vizsga: 12 emelt szintű, 60 középszintű

Szintemelő vizsga (korábbi középszintű vizsga emelt szintű ismétlése): 1 tanuló.

Angol nyelv: 7 db emelt szint, 7 db középszint

Biológia: 1 db emelt, 1 db közép

Ének-zene: 2 db közép

Euritmia: 1 db közép

Fizika: 1 db emelt

Földrajz: 6 db közép

Informatika: 1 db közép

Magyar nyelv és irodalom: 17 db közép

Matematika: 2 db emelt, 16 db közép

Művészettörténet: 1 db közép

Német nyelv: 2 db közép

Történelem: 3 db emelt, 11 db közép

Eredmények, ill. átlagok:

Angol nyelv: emelt szint 4,43; középszint 3,86; összes: 4,14

Biológia: emelt 5,00; közép 4,00; összes: 4,50

Ének-zene: közép 4,50

Euritmia: közép 5,00

Fizika: emelt 5,00

Földrajz: közép 3,67

Informatika: közép 2,00

Magyar nyelv és irod.: közép 4,24

Matematika: emelt 3,50; közép 2,75; összes: 2,83

Művészettörténet: közép 4,00

Német nyelv: közép 4,00

Történelem: emelt 3,67; közép 3,91; összes: 3,78

Nyelvvizsga bizonyítványok: 4 db középfokú (angol nyelv), 3 db alapfokú (angol nyelv).

Érettségi összátlag minden vizsgát egybevéve: 3,78; jó. **A felvételikről** nem kaptam adatot.

Ezt követően pedig tekintsük át, milyen eredmények születtek az ország Waldorf iskoláiban! (Összesen 11 iskola érettségiztetett tavaly. A korábban tett – előrehozott - vizsgák eredményeit, melyek beszámítását most kérték, nem tüntettük fel külön, de az összeredményekben benne vannak.)

Angol nyelv: emelt szint 4,58; középszint 3,86; összes: 4,12

Biológia: emelt 4,29; közép 3,66; összes: 3,94

Dráma: közép 4,47

Ének-zene: közép 4,09

Euritmia: közép 4,86

Fizika: emelt 5,00; közép 4,20; összes: 4,27

Földrajz: emelt 4,00; közép 3,74; összes: 3,67

Francia: emelt 5,00; közép 3,00; összes: 4,33

Informatika: emelt 3,00; közép 3,50; összes: 3,35

Kémia: emelt 3,00; közép 4,33; összes: 4,14

Magyar nyelv és irodalom: emelt 4,25; közép 3,95; összes: 3,94

Matematika: emelt 3,80; közép 2,71; összes: 2,75

Mozgóképkultúra és médiaismeret: közép 4,25

Művészettörténet: közép 3,25

Német nyelv: emelt 2,50; közép 3,68; összes: 3,86

Portugál: közép 5,00

Rajz: emelt 5,00; közép 4,64; összes: 4,62

Református hittan: közép 5,00

Testnevelés: emelt 3,14; közép 4,46; összes: 4,09

Történelem: emelt 4,37; közép 4,11; összes: 4,15.

A hazai Waldorf iskolák összátlagára mindent egybevéve: 3,82; jó.

Ami az országos felvételiket illeti: **kapacitás híján egyelőre nincs adat, de várjuk a vállalkozó kedvű jelentkezőket!**

Végezetül pedig szeretnék köszönetet mondani mindannyiunk **nevében az Educatio Kht. Győri központjának** a szíves adatszolgáltatásért, Papp Lászlónak, a Waldorf Ház munkatársának, hogy az eredményekhez hozzájuthattunk, valamint Scharnitzky Miklós kollégámnak, az **informatikai/statisztikai műveletekért!**

Forgács Erzsébet

NYÁRI FELTÖLTŐDÉSEINK

Azt mondják, nyáron „a szellem is szabad ságra megy”, és ez az időszak nem feltétlenül a fejhez kötött ismeretszerzések, a tanulás ideje.

Ez a szünet azonban többünk-nél rácafolt erre! Igaz, ezek az ismeretek valóban nem pusztán szellemi munkát jelentettek, hiszen **sok művészeti tevékenységgel** bővíthettük tudásunkat, de végül is: rengeteget tanultunk!

Rögtön a Szent Iván napi ünnepélyes tanévzáró után kezdődött a mi iskolánkban megrendezett IAO nyári akadémiaja, amely számomra a legérdekesebb pedagógiai összefüggéseket a dinamikus formarajz megismerése által nyújtotta.

Rainer Schnurre Németországból érkezett hozzánk, hogy bevezessen minket az állatévői jegyek dinamikus formarajzának rejtelmeibe és alkalmazási területeibe. Ezek közül a biográfiai munkát és **a szociális művészetet emelte ki, amelyekbe Schnurre úr előadásain** is bepillantást nyerhettünk.

Az IAO-t követően a festőkör tagjaival folytattuk a Székelykeresztúron megkezdett munkát, az **ott élő kollégákkal, barátokkal.** Ezúttal az inkarnálódó gyermekekhez tartozó négy állatévői jeggyel ismerkedtünk, mint az emberré válás ősi folyamatának négy alap-

elemével. Ezt próbáltuk felfedezni és végigkövetni egy-egy Grimm-mese hőséneke életútján és a művészeti tevékenységek segítségével is. Volt formarajz, ének, Bothmergimnasztika, gyapjú-tündérek tarka sokaságának készítése és **bábelőadások. Mindez az első hét év** életkori sajátosságainak gyakorlatban megvalósítható megközelítésével. **(És a befűtött cserépkályhánál, mert olyan hideg volt egész héten!)**

A nyár legnagyobb meglepetése azonban mégis az Anastasia **Boronina festőnővel végzett munka** volt! Nevét és munkásságát már régóta ismertük a festőkörünkben, s terveztük, hogy valamilyen egyszer szeretnénk **tőle hallani a Wagner-iskola festészeti metódusáról.** (Gerard Wagner személyisége nálunk az idén megjelent öröknaptár képeivel válhatott ismertebbé.)

Augusztus elején úgy alakult, hogy munkája miatt Budapestre kellett utaznia Szentpétervárról, s így alkalmunk nyílt arra, hogy öt napon át vele dolgozhassunk.

Anastasia évekig tanult Dornachban személyesen Wagnernél, és elvégezte az euritmia-képzést is Hamburgban. Gyógypedagógiával is foglalkozott. Jelenleg tanít, fest és kiállításokat szervez az antropológia szellemiségében.

Tudását, ismereteit óriási lelkesedéssel, minden ellenszolgáltatás nélkül adta át nekünk! Szerencsére a spontán szerveződés ellenére is tíz-tizenkét fő volt jelen, és mártózhatott meg a kozmikus színek alapján a négy elem éterformáinak megnyilvánulásai**ban, azokban a formaképző erő**kben, amelyek az evolúció során létrehozták a természetben a fokozatosan megszilárduló formákat. Az élet a térben a növényvilág kialakulásával indul, összekötődik a fent és a lent tériránya. Ezt követi az állatok megjelenése. Náluk a mozgás által a két fő irány: elöl – hátul. Végül az ember, akinél a jobb – bal irányok szétválá-

sával, az összes térirány birtokosaként megjelenik a közép. Így az öt nap témája: napfelkelte – naplemente, táj, ősnövény, őszállat és portré. Mindezek olykor összekapcsolva, megtámogatva az euritmia elemeivel. Nagyon összesűrítve ezt az utat jártuk végig festményeinkkel, hogy még tudatosabban, még mélyebb megértéssel tudjuk gyermekeinknek is közvetíteni a megszerzett új tapasztalatokat.

Anastasia és mi résztvevők is egyaránt sikerélménnyel váltunk el egymástól, bízva abban, hogy a jövőben lesz folytatás, s talán ennél szélesebb körben is.

Gerard Wagner: Lázár feltámasztása

(forrás: <http://gerardwagner.de/index.htm>)

*Tanárok nyárvégi mozaikozása
az alsó szinten*

„Egy kirándulás képei”

ÚJRA NYITJA KAPUIT A ZENEHÁZ

A 2011/12-es tanévben újra várjuk minden kedves régi és új tanítványunkat a Zeneháza-ba. Ebben az évben is lesz némi változás, ami reméljük, még közelebbi kapcsolatot teremt mindenkivel.

Továbbra is a gödöllői Waldorf közösség tagjainak (gyerekeknek, szülőknek, tanároknak) szeretnénk lehetőséget teremteni arra, hogy minél közelebbi kapcsolatot teremtsen és tartson fenn a zenével és más művészeti ágakkal. Egyéni óráinkon különböző hangszeren tanulhattok, csoportos foglalkozásainkon a megszerzett tudást felhasználva bontakoztatjátok ki kreativitásotokat, zenélhettek, dolgozhattok együtt, hogy megszülessen egy-egy közös produkció, alkotás.

A Zeneház egy Waldorf pedagógián alapuló alternatív zeneiskola és - tavaló óta - **művészeti iskola, mely helyileg a Gödöllői Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény épületében, de attól szervezetileg elkülönülve működik.**

Néhány szó általános elveinkről. Úgy látjuk, háromféle jól elkülöníthető okból kezd egy gyermek (felnőtt) hangszeres zenetanulásba, illetve valamely más művészeti ág elsajátításába: 1. érez magában tehetséget a művészi-zenei

kifejezésre; 2. a zenehallgatás, a koncertlátogatás, a színházba, moziba, kiállításra járás szerves része mindennapjainak; 3. személyiségének valamely háttérbe szorult vonását egy hangszerrel, egy anyaggal, saját mozgásával való intenzív kapcsolat által kibontakozni segíti. E három természetes emberi igényt figyelembe véve iskolánkban a **zenetanítás, művészetoktatás három fő célt követ: 1. Tehetséggondozás; 2. A zenei művészeti műveltség elmélyítése és szélesítése; 3. Személyiségfejlesztés. Ha egy gyermek (felnőtt) tehetséges, tehetsége további bontakoztatásához iskolánkban megkapja a szükséges elméleti és gyakorlati tudást. Ha egy gyermek (felnőtt) „csak” zeneszerető (művészszerető), kevesebb elméleti és technikai tudással is elboldogul, számára a nagy zenei, művészeti stílusok és formák ismerete, valamint az elmélyült művészi mondanivaló meghallása, meglátása, megérzése kerül előtérbe. Ha egy gyermek (felnőtt) számára a zene, a művészi tevékenység gyógyír, iskolánk feladata, hogy megtartsa őt a zene, a művészet közelében, és ne érezze kudarcnak, ha valamit csak lassan sajátít el.**

A Zeneház a fenti három gyökérből kiindulva igyekszik egyrészt az állami zeneiskolák kíná-

latához képest szélesebb körű zenei élményhez és tudáshoz juttatni növendékeit, másrészt személyiségközpontú pedagógiájával életre szóló kapcsolatot kialakítani a tanuló és választott hangszerre illetve a tanuló és a zene teljessége között.

Ha van érdeklődő egyéb művészeti ágak iránt, és találunk is ehhez megfelelő oktatót, akkor nyitottak vagyunk azt befogadni. Idén várhatóan euritmia és kerámia csoportok indulnak még a zenei kurzusokon kívül, de még **folynak tárgyalások más művészeti ágak érdekében is.**

Tanáraink:

Planicska Eszter: zenekuckó

Nagy Eszter: cselló, osztályzenekar

Horváth Györgyi: euritmia egyéni és csoport

Kovács Noémi: kerámia csoport

Tápai Dóra: „A zene iskolája” csoport felnőtteknek

Nagyné Kánya Andrea: hegedű

Fodor Miklós: fuvola, fife, furulyák, ír zenekar, kreatív együttes

Dr. Szemeráth Oszkár: zongora, tánczenekar,

Gitár: szervezés alatt

Nagy Zoltán, Lakatos Zsombor, Mikó Márta dráma csoport

Sok ismerős nevet találhattok tanáraink sorában, és a felsorolásból kitűnik, hogy ebben az évben új csoportos foglalkozásokat is indítunk. Alább rövid ismertetőt olvashattok néhány új vagy

Életkép: kézműves óra, 7.osztály

megújult csoportunkról. Reméljük, segít választani e sokszínű palettáról. A csoportok 5 fő jelentkezése esetén indulnak.

Idén is Ágoston Katával kell ügyes-bajos dolgaitokat intézni, de ez most sokkal könnyebb lesz, **mert minden héten hétfőn, kedden, és pénteken 13:00-17:00 óra között az iskola könyvtárában személyesen is elérhetitek. A Zeneház művészeti-szakmai kérdéseiben a Zeneház konferencia illetékes, melynek vezetője Fodor Miklós.**

Felmerülő kérdéseitekre szívesen válaszolunk, keressetek az akata.agoston@gmail.com címen vagy telefonon a 20/375-0505, 70/516-9720 számokon!

Kreatív együttes (zenekar)
népdalfeldolgozás, vers-
megzenésítés

Új kezdeményezés gimnazisták számára. Két témánk lesz.

Az egyik: az utóbbi évtizedekben **a táncházmozgalomban „slágerré” vált főleg erdélyi népdalok kreatív feldolgozása.** A kreativitás többféle módon megnyilatkozhat: díszítjük a dallamot, kitaláljuk az akkordozást illetve az akkordhangszer által játszandó ritmikai alapot, hozzáírunk a szöveghez, megtervezzük a hangszerelést, felépítjük a számot. Kezdetben az együttes koordinátora hoz néhány ötletet, aztán meglátjuk, hogy a dal **elsajátítása, „megemésztése” után kinek mi jut még eszébe. Később**

Batiz Anna munkája (11. oszt.), grafit

a kezdeményezés átcsúszhat egy-egy különösen kreatív zenésznő-**vendék kezébe...**

A másik témánk: *versek megzenésítése.* Ez a program akkor indulhat el, ha az együttes tagjai már úgy érzik, tudnak együtt dolgozni, mint zenészek, tudnak **egy-
másra figyelni, egymás ötleteiből** építkezni, ha van sok ötlet, s azt aztán a koordinátor segítségével egygé tudják/tudjuk gyúrni. **Fontos, hogy a megzenésítendő vers** kiválasztását valamelyik együttes tag vállalja.

Az első témába azonnal belevághatunk, a második nehezebb dió, több előkészületet, ráhangolódást igényel.

A Kreatív együttesben való részvételhez az adott hangszeren legalább 3 éves tanulmány szükséges, az énekesek kivételek.

Az órák **hétfőnként 16.00-16.45-ig** fognak tartani.

Ír zenekar

Az órákon népszerű ír népdalok kerülnek terítékre. Ezeket dolgozzuk fel aszerint, hogy a zenekarban milyen hangszerek vannak jelen illetve milyen tudásszinttel rendelkeznek a zenekari tagok. Megismerkedünk a dallam és az **akkordozás alapvető összefüggéseivel**, erre építve kétszólamúvá tesszük az eredetileg egyszólamú dallamokat, kompozícióvá építjük a dalokat. Fontos tudatosítani, hogy a komponálás nem ördögösség, alapszinten néhány egyszerű **szabály mozaikja** – az órák

nyitottak a zenekari tagok ötleteire.

Ideális, ha a zenekarban vannak: szólóhangszereken (fuvola, furulya, hegedű) játszó, kísérő hangszereken akkordozni kész (gitár, zongora) tagok, ha van ritmushangszer (kézi dob) és van(nak) angolul tudó énekes(ek).

Minimális követelmény: legalább 2 éves (kivételes esetben 1 éves) tanulmány a saját hangszereken, kivétel az énekesek.

Az órák keddenként 16 órától 16.45-ig tartanak majd.

Szeretettel várom az érdeklődőket mindkét zenekarba!

Fodor Miklós

Kerámia műhely

Marokedénytől a korongozásig....

Az agyagművesség a legrégebbi mesterségek egyike. Már az őskorban készítették agyagszobrokat, urnákat. Később használati kerámiákat, ivóedényeket, tároló és sütő tálakat. Vajon létezik még egy olyan természetes anyag, melyből ennyi mindent tudsz csinálni?

Gyere és ismerd meg eme ősi mesterségnek, művészetnek fortélyait, hogy tovább élhessen az agyagtárgy alkotás öröme. Az ősi formavilágot ötvözve, modern technikákkal, saját stílussal **át- szöve dolgozunk. Nem szükséges különleges képesség, a kreativitás lehetősége magában az agyagban és benned rejlik.**

**Órák: hétfő: 16:0-17:30 nagyok,
18:00-19:30 felnőttek,
szerda 14:00-15:30 kicsik**

Kovács Noémi

Euritmia

Ebben a tanévben két csoport **kínál lehetőséget azoknak, akik az áramlatok világában szeretnének „lubickolni”.**

Töltekező csapat

Ebbe a csoportba olyan felnőtteket és gimnazistákat várok, akik az euritmia segítségével, aktív **pihenéssel szeretnének feltöltődni**, és energiával felvértezni magukat a hétköznapi kihívásaival szemben.

Művészeti csoport

Alkotótársakat, **felnőtteket és gimnazistákat várok egy műhelymunkára**, ahol a csoport igényei szerint verseket, zenédarabokat, esetleg egy mesét, vagy akár mindezeket létrehozhatjuk.

A foglalkozások tervezett időpontja kedd **16:00 (művészeti) és 17:00 (töltekező).**

A csoportokon felül természetesen egyéni foglalkozásra is van **lehetőség.**

Horváth Györgyi

HÍREK, PROGRAMOK

Ébresszük fel magunkban a ritmust, keressük meg forrásait és új lendülettel folytassuk utunkat!

Aki szeretne egy kicsit kilépni a megszokott, fárasztó napokból, aki egy kis lendületre, feltöltődésre vágyik, azt szeretettel várom egy közös kreatív foglalkozásra, ahol újra csak magunk lehetünk, magunkkal foglalkozunk a művészetek, játék által a ritmus világán keresztül.

A ritmusos gyakorlat:

- élmény
- játék és örömforrás
- erősíti az akaratot
- fokozza a figyelmet, koncentrációt
- segít képességeink kibontakozásában

A foglalkozások különböző korú gyermekeknek és felnőtteknek szólnak, külön-külön csoportokban. Helyszíne: **Árnika központ** 2100 Gödöllő, Szabadság út 45.

Időpontja: **kedd délután, ill. este.**

Árkedvezményeket különböző bérletes konstrukciókban tudnak igénybe venni. A csoport minimum 8 fővel indul.

Jelentkezés telefonon: 06-20-339-85-31 vagy email címen: mjulis@freemail.hu

„A ritmus lényünkön van

és mi a ritmusban vagyunk, „/ Goethe/

Farkas-Molnár Judit
ének-zene tanár, drámajátékvezető, ember

„ A jog több mint a vitás kérdések megoldására összegyűjtött gyakorlati szabályok összessége. Egy társadalmi és szellemi valóság kifejezése. Mint igazság- és igazságosságérzés minden emberben elemi módon a lényé mélyéig jelen van.”

Reinald Eichholz

IGAZSÁGÉRZÉS ÉS JOGI KULTÚRA

HÁROM NAPOS KURZUS JOGRÓL, ETIKÁRÓL, SZABÁLYOZÁSRÓL,
IGAZSÁGOSSÁGRÓL, EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG VISZONYÁRÓL

(A Gödöllői Waldorf Iskola Szervezésében)

A kurzus célja: Elindítani egy olyan munkát, amely az egyén/ek és közösség/ek viszonyának pontosabb megértésére, megélésére, feltárására **alapozva lehetőséget ad az elméleti alapok felépítésén túl, a közösségeinkben (legyen szó iskolai, családi vagy éppen munkahelyi közösségről) akár mindennapi jelleggel megélt konfliktusok, feszültségek eredményes kezelésére, feloldására.**

ELŐADÓK

FALK FEIND

1941ben született, Waldorf iskolai majd egyetemi tanulmányait Münchenben és Göttingenben végezte. Ezután 1970/71 tanári képesítést szerzett Dornachban. 1981-87. között osztálytanítóként dolgozott Baselben, majd 1987-2009. között osztálytanítóként dolgozott Sonnalde Gempenben, ahol 1989-1997. között az iskola vezetője is volt.

VOLKER OTTO

Gyógypedagógus, Waldorf szülő, 8 évig gyógypedagógusként dolgozott egy nyugat-svájci intézményben. Ő is elvégezte a Rudolf Steiner tanárképzőt Dornachban, majd 21 éven keresztül főleg autista személyekkel foglalkozott szintén Svájcban. 2009-től tagja az akkor alakult Független Jogi Csoportnak (Jura Nova) Dornachban.

TRAUTE ZIMMERMAN

1953-ban született, egy politikailag éber és elkötelezett családban. 1972-től gazdasági és adminisztratív beosztásokban Baselban tevé-

kenykedett, eközben 1987-ben személyzeti szakképzésben vett részt. Szakterülete az örökös feszültség egy intézmény szociális és gazdasági aspektusai között. Jelenleg egy svájci gyógypedagógiai intézmény vezetőségi tagja.

IDŐPONT: 2011.november 25.
HELYSZÍN: Waldorf Iskola, Gödöllő

Javasolt részvételi díj 10 000 Ft, amennyiben ettől szeretne eltérni, bátran jelezze! Amennyiben szállással vagy étkezéssel kapcsolatban szeretne a szervezők segítségét igénybe venni, kérjük jelezze!

Jelentkezés Forgács Erzsébetnél 06-20-339-85-21
Buzás Sándornál buzassandor@gmail.com

A 2011/2012. évi tanév rendje

Szeptember 29.: Szent Mihály nap
Október 29. :hónapünnep
Október 30.– november 6.: Őszi szünet
November 11.: Szent Márton nap
27.: adventi kert
December 6.: Szent Miklós
22.: hónapünnep
December 23. - január 3.: téli szünet
Január 6.: vízkereszt
Február 17.: farsang
20 - 26.: síszünet
Április 5.: hónapünnep
6. - 15.: tavaszi szünet
Május 7.– 9.: érettségi szünet
19.: bazar
30.: kompetenciamérés
Június 15.: utolsó tanítási nap
24.: bizonyítványosztás, János nap

Maradók és elmenők - Évnyitó 2011

Az első szülőin tapasztaltuk; ismét kevesebben lettünk. Az eddig ismert elmenőkhöz képest újabb családok döntöttek más iskola mellett. Ezt megelőzően, ahogy a kocsival felhajtottam az iskolához vezető útra két olyan diákot pillantottam meg, akik már két éve nem ide járnak. Illetve dehogynem: az "igazi" iskolájuk után barátokozni, programokra, az addig "ciki" ünnepekre és általában... Gondolkodtam, ahogy Margó bejelentette, hogy neki milyen indokokat soroltak fel, illetve az iskolaszék milyen válaszokat gyűjtött azokról a családoktól, akikről eddig beszéltem. Gondolkodtam és eszembe ötlött az évnyitó. Az eső, ami se a tanári kart, se az elsősöket nem tántorította el attól, hogy együtt maradjanak a többiekkel. Mert tudták, hogy a dolgok, amelyek részesei fontosak. Talán nem is kellett gondolkodniuk ezen. Egyszerűen tudták/érezték - ahogyan sokan közülünk, hogy az évnyitónak akkor van ideje és ezen nem változtat az sem, ha elered az eső. Mert - ahogy láttuk is: kisüt a nap. Nem vagyok hívő. Mégis érzem, hogy valami - általam nem felfogható - erő jelen van néhány pillanatban. Vagy még pontosabban: néha erőteljesebben van jelen, mint máskor. Ez is ilyen "kegyelmi" pillanat volt. Állítólag azokat állítják próba elé, akiket különösen szeretnek. Minél jobban, annál nehezebbek a próbák. Annál magasabbak a jutalmak - a jól megcsomagolt munka öröme és a tapasztalat, hogy erre is képesek vagyunk. Mert ez mutatja, hogy bármi egyébre is. Akár szociális teret biztosítani azoknak, akik szerint a tudás máshol van, de a barátaik és a légkör, ahol lenni szeretnek itt... A Gödöllői Waldorf Iskolában.

Jerabek György